

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

„STEUA CALITĂȚII”
Categorია AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

25 Aprilie, 2024
Nr. 15-16 (4477-4478)
Prețul 20 lei
Fondat: martie 1941
Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Domnul nostru a înscris promisiunea învierii nu numai în cărți, ci și în fiecare frunză a primăverii.

Martin Luther (1483-1546), pastor și doctor în teologie

Acord liric

George COȘBUC

LA PAȘTI

Prin pomi e ciripit și cânt,
Văzduhu-i plin de-un roșu soare
Și sălciile-n albă floare –
E pace-n cer și pe pământ.
Rasul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii.

Și cât e de frumos în sat!
Crestinii vin tăcuți în vale
Și doi de se-ntâlnesc în cale,
Își zic: Hristos a înviat!
Și râde-atâta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.

Pe deal se suie-ncetșor
Neveste tinere și fete,
Bătrâni cu iarna vieții-n plete;
Și-ncet, în urma tuturor,
Vezi șovăind câte-o bătrână
Cu micul ei nepot de mână.

• Vine Paștele, copii!

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

DE CE Paștele e sărbătorit pe date diferite?

Bună ziua, dragă ORIZONT COGNITIV!

Cu cât mai mult ne apropiem de Învierea Domnului cu atât mai insistent mă frământă o întrebare: DE CE Paștele e sărbătorit în fiecare an pe date diferite? Sper să-mi lărgiți și mie, și colegilor mei orizontul la această temă.

Eugeniu BĂLAN, elev în clasa a VIII-a „B”
la L.T. „B. P. Hasdeu”

mun. Bălți

Într-adevăr, mare încurcătură cu sărbătorile noastre religioase! Și multe nepotriviri se iscă din cauza stilurilor calendarice, zise iulian și gregorian sau „stil vechi” și „stil nou”. Când o lume întreagă abia sărbătorește Crăciunul, noi deja ne pregătim de Anul Nou! Și când o lume întreagă sărbătorește Anul Nou, noi abia ne pregătim să marcăm Crăciunul!

Cu Paștele însă, dragă Eugeniu Bălan, povestea e un pic altfel, intervenind aici și diferența dintre *calendarul solar* (măsurarea timpului conform fazelor Soarelui) și *lunar* (măsurarea timpului conform fazelor Lunii). Dar s-o luăm de la început. Inițial Paștele (din limba ebraică – *Pesab*) era cea mai mare sărbătoare a evreilor, moștenită de la triburile nomade, care se ocupau cu creșterea vitelor și întâmpinau sosirea primăverii prin sacrificarea unor animale tinere (sărbătoarea mielului). După ce triburile au devenit sedentare și au început să cultive pământul, Paștelui i s-a asociat și sărbătoarea secerișului, a pâinii necoapte (*mațes*). Mai târziu sărbătoarea a devenit alegorică, reamintind eliberarea evreilor

din robia egipteană. La început Paștele se sărbătorea doar în cadrul familiei, însă după reforma religioasă a regelui Iosia a devenit o sărbătoare oficială în templu, din care cauză toți credincioșii trebuiau să vină la templu în Ierusalim. Sărbătoarea începea în ziua de 14 Nissan (în Israel anul calendaristic începea cu luna Nissan, care cuprindea o parte din luna martie și o parte din luna aprilie), în seara acestei zile capul familiei sacrificând în templu mielul pascal, cu al cărui sânge preotul stropea în fața altarului, iar grăsimea animalului era arsă. Carnea era consumată de întreaga familie cu pâine nedospită, cu salate amare și vin roșu. În timpul cinei, capul familiei sau cel mai bătrân din familie povestea istoria eliberării din Egipt. Sărbătoarea ținea opt zile, fiind aduse zilnic jertfe la templu, iar în prima și ultima zi se oficiau slujbe speciale.

În practica actuală a religiei creștine, inclusiv cea ortodoxă, Paștele este sărbătoarea cea mai mare, zi de înviere a lui Iisus. Sărbătorirea specială a Învierii lui Iisus de Paște a început să fie practică

abia în sec. al II-lea, fiind precedată de o perioadă de post. Data sărbătorii era adaptată la început după Paștele evreilor, sărbătorit, de obicei, în prima duminică după 14 Nissan, iar vinerea premergătoare era pentru amintirea morții lui Iisus. În provinciile asiatice crucificarea lui Iisus era pomenită în ziua de 14 Nissan, iar după două zile era marcată Învierea, indiferent dacă era duminică sau nu.

După dărâmarea Ierusalimului, evreii și creștinii s-au risipit în lume și sărbătoreau Paștele în funcție de echinocțiul de primăvară, 21 martie. Și numai la Sinodul din Niceea, convocat în anul 325 după Hristos, s-a adoptat hotărârea ca data sărbătoririi Paștelui să fie prima duminică a lunii pline după echinocțiul de primăvară. Dacă ziua cu lună plină era într-o duminică, Paștele se sărbătorea în duminica următoare. Dar, pe parcurs, a apărut un decalaj între biserica creștină catolică și biserica creștină ortodoxă. Astfel se întâmplă că cei de confesiune catolică sărbătorească Paștele înaintea ortodocșilor, fiind luată în calcul și o divergență ce ține de durata postului de Paști (în unii ani, însă, Paștele catolicilor coincide cu cel al ortodocșilor).

Oricum, dragă Eugeniu, sper că ți-am oferit mai multe informații interesante cu privire la sărbătorile de Paști, care, de fapt, sunt doar simbolul Învierii lui Iisus Hristos, care nu are o dată stabilă, după cum nu are o asemenea dată nici optimismul creștinilor într-o viață veșnică de apoi.

Sărbători pascale fericite!

Ion ANTON

Din sumar:

pag. 2 Primul Festival de Literatură pentru Copii și Tineret la București „Dimineața cuvintelor”.

pag. 5 ANIVERSĂRI: Scriitorul Ghenadie Postolachi la 60 de ani.

pag. 7 Proză scurtă de Mihaela Perciun pentru copii și adolescenți.

pag. 9 Elevii din Drochia au marcat Ziua Mondială a Poeziei prin propriile... poezii.

pag. 13 Literatură universală: știati că Frédéric Mistral a fost prieten cu Vasile Alecsandri?

pag. 16 Arta sacră – vocația unui copil.

Următorul număr va apărea pe 9 mai a.c.

Festivalul de Literatură pentru Copii și Tineret: București, 2-3 aprilie 2024

În zilele de 2-3 aprilie a.c., Filiala București de Literatură pentru Copii și Tineret a organizat prima ediție a Festivalului de literatură pentru copii și tineret „DIMINEAȚA CUVINTELOR”. Data de 2 aprilie a fost aleasă pentru că în această zi, la scară mondială, se sărbătorește Ziua Internațională a Cărții pentru Copii, la această dată fiind marcată și ziua nașterii lui H.Ch. Andersen, cel mai mare scriitor pentru copii.

Când visele copilăriei prind aripi...

Credeți-mă! Dacă îți dorești ceva și crești acel vis în adâncul ființei tale, într-o bună zi, ceea ce ți-ai dorit se întâmplă. Visam să văd România, fiind copilă, și, iată-mă-s ajunsă mare, pot să colind Țara în lung și-n lat... Mai deunăzi m-am întors de la **Primul Festival de Literatură pentru Copii și Tineret „Dimineața Cuvintelor”**. În cadrul acestei frumoase Sărbători a Cărții, care a durat două zile, am retrăit visele de cândva, am avut clipe de neuitat alături de colegii mei, scriitori: **Arcadie Suceveanu, Ion Anton, Iulian Filip, Ianoș Turcanu, Titus Știrbu și Sergiu Afanasiu**. Acest important eveniment literar în premieră a fost inițiat și organizat de Filiala de Literatură pentru Copii și Tineret a Uniunii Scriitorilor din România, al cărei președinte este domnul **Petre Crăciun**, minunatul scriitor de povești, bine cunoscut nu doar în România, ci și în R. Moldova. La deschiderea evenimentului, după cuvântul de salut al scriitorilor **Petre Crăciun și Varujan Vosganian** (economist, om politic și scriitor), au avut loc câteva momente emoționante. O fetiță nevăzătoare a citit poezii, după metoda de lectură Braille (e știut că nevăzătorii nu pot folosi mouse-ul computerului sau telefoanele mobile de tip touch-screen, de aceea ei rămân fideli

cărții). Apoi, după un mini-spectacol despre importanța lecturii, lui **Rareș Prisacariu**, copilul-minune de opt ani, care deja are citite peste 200 de cărți, i s-a conferit titlul onorific de Ambasador al revistei „Dimineața Cuvintelor”.

A urmat activitatea a două ateliere de lectură (pentru copii și adolescenți). Astfel, scriitorii veniți din Republica Moldova și Ucraina (**Marina și Nicolae Șapca**), alături de scriitori din Țară: **Carolina Ilica, Alexandru Mironov, Michael Haulică, Florentina Chifu, Fevronia Spirescu, Irene Postolache, Iulian Dinu** și, desigur, **Petre Crăciun**, și-au spus cuvântul, citind din creațiile lor în fața elevilor din gimnaziile și liceele bucureștene (mai bine de 400 de elevi). Toți cei prezenți la Sărbătoarea Cărții, ascultând doleanțele copiilor, s-au simțit și ei copii. Au fost puse în discuție momente importante despre educație, despre frumoasa creștere a fiecărui copil, menționându-se cititul cărților ca cel mai important factor.

Alt eveniment a fost **Masa rotundă**, la care s-a discutat despre revistele pentru copii de altădată și de astăzi. Doamna **Simona Preda**, istoric, a prezentat o informație amplă despre revista „Cutezătorii”, apărută în România în perioada comunistă. Iar despre istoria săptămâ-

nalului „Florile Dalbe” din Republica Moldova a vorbit redactorul-șef, poetul **Ion Anton**. În același context, despre revista pentru copii „Alunelul”, a vorbit **Sergiu Afanasiu**. Iar despre dificultățile de apariție la Cernăuți a revistei „Vacanța Mare”, a povestit poetul și jurnalistul **Nicolae Șapca**. Despre „Spiridușii” (care, de asemenea, apare în R. Moldova) a vorbit scriitoarea **Elena Vizir**. În dialog s-a inclus online **Liuba Sârbu** din Canada, redactorul revistei „Pici voynici”, împărtășindu-și experiența de redactor al unei reviste editate în diasporă. „Dimineața Cuvintelor”, publicație a Filialei Literatură pentru Copii și Tineret a USR, al cărei redactor-șef este scriitorul chișinăuian **Sergiu Afanasiu**, a fost lansată într-o atmosferă festivă, cei prezenți la eveniment primind în dar primul număr al revistei.

Deosebit de emoționantă pentru delegația de scriitori din Moldova și Bucovina a fost întâlnirea cu elevii din orașelul Chiajna, suburbie a Bucureștiului. Sala spațioasă a Casei de cultură era arhiplină, iar recitalul susținut de scriitorii-oaspeți a fost dovadă că **Patria noastră e Limba Română**.

În zilele Festivalului, vizitatorii au putut admira expoziția „Cărțile copilăriei”, care aparține **Asociației „Muzeul Jucărilor”**

• Petre Crăciun în dialog cu Claudia Partole

creată de **Cristian și Mihai Dumitru**; „**Colecția Petre Crăciun**” de stilouri și manuscrise ale scriitorilor români...

La ceremonia de încheiere a evenimentului au fost înmânate Diplome de excelență pentru participare. De asemenea, două premii **Opera Omnia**, de care s-au învrednicit, pe bună dreptate, doi mari scriitori români pentru copii: **Spiridon Vangheli** (Chișinău) și **Alexandru Mironov** (București), iar Premiul **Cartea anului** a fost decernat scriitoarei **Fevronia Spirescu**, pentru cartea „Războiul cu miros de mentă”. Cu un buchet de cântece minunate a venit corul de copii de la Colegiul „Mihai Eminescu”, iar Ambasadorul revistei „Dimineața Cuvintelor”, Rareș Prisacariu, a recitat câteva poezii.

Momentul memorabil al Festivalului a fost semnarea **Declarației pentru încurajarea lecturii, document adoptat de scriitorii prezenți la Festivalul „Dimineața Cuvintelor”** - și nu doar! Imediat după lansarea Declarației s-a alăturat semnatarilor, susținând Declarația

de la București pentru încurajarea lecturii, și Președintele Academiei Române, academicianul **Ioan-Aurel Pop**.

„Am considerat că, a spus domnul Petre Crăciun, un **Festival de o asemenea anvergură, care a adus la aceeași masă scriitori valoroși din patru țări, să adopte un document prin care să semnalăm importanța lecturii, gravitatea scăderii interesului pentru lectură și, mai ales, să propunem o serie de soluții. Lansăm public Declarația de la București și nădăjduim că vom stărni interesul familiilor, al școlii și, îndeosebi, al copiilor...**”

Declarația a fost semnată în trei exemplare: pentru România, pentru Republica Moldova și pentru românii din Ucraina. Publicând în „Florile Dalbe” **Declarația pentru încurajarea lecturii**, document adoptat de scriitorii prezenți la Festivalul „Dimineața Cuvintelor”, sperăm ca ea să fie susținută de profesorii, bibliotecarii și, nu în ultimul rând, de elevii din Republica Moldova.

Claudia PARTOLE

• Portret colectiv cu corul „Clopoștii veseli” de la Colegiul „M. Eminescu”

DECLARAȚIA DE LA BUCUREȘTI PENTRU ÎNCURAJAREA LECTURII

Dragi educatori, părinți și copii,

Noi, scriitorii participanți la prima ediție a „Festivalului de literatură pentru copii și tineret „DIMINEAȚA CUVINTELOR”, destinat copiilor români de pretutindeni”, reuniți la București în zilele de 2-3 aprilie 2024, îngrijorați de nivelul din ce în ce mai scăzut al interesului pentru lectură în rândul copiilor, facem următoarea declarație comună:

Observăm, cu firească îngrijorare, faptul că preocuparea pentru lectură este din ce în ce mai rară la copii și că aceasta scade odată cu vârsta, riscând să dispară aproape cu totul în rândul adolescenților și al tinerilor.

Ne îngrijorează faptul că, mai ales după ce trec în clasa a V-a, lectura dispare progresiv din viața copiilor, aceasta reducându-se, în mod diferențiat, desigur, la temele zilnice. Sunt extrem de rare cazurile când copiii au acasă propriile biblioteci sau abonamente la revistele destinate copiilor și adolescenților. Imensa majoritate a copiilor de astăzi nu intră aproape niciodată într-o librărie, nu frecventează bibliotecile, nu consideră că au nevoie de cărți, indiferent de formatul lor.

Cei mai mulți dintre copii nu au absolut nicio legătură cu lumea cărților, iar aceasta se oglindește cât se poate de repede în scăderea gradului de educație, în sărăcirea severă a limbajului,

care se reduce la satisfacerea unor necesități minime de existență, în pierderea aproape în totalitate a valorilor culturale și spirituale.

Nu este de mirare că România e pe ultimul loc în Uniunea Europeană la consumul de carte. Datele recente ale Institutului Național de Statistică arată că 11 milioane de români nu au citit nicio carte în ultimul an. Printre motivele principale se numără faptul că nu au timp sau nu sunt interesați de lectură. Dacă am adăuga la acest studiu și copiii, cifra ar fi și mai mare.

Noi, participanții la „Festivalul de literatură pentru copii și tineret „DIMINEAȚA CUVINTELOR” - scriitori, editori, directori de reviste pentru copii - considerăm că am ajuns într-un punct extrem de periculos pentru viitorul fiecărui copil, dar și pentru viitorul nostru, al tuturor.

Drept urmare, lansăm public următoarele propuneri menite să oprească prăbușirea interesului pentru lectură:

1) Organizarea unor campanii de conștientizare a părinților (a familiilor, în general) în legătură cu importanța cititului. Părinții trebuie să fie modele de lectură pentru copii. „Dacă tu citești, va citi și copilul tău!” poate fi mesajul generic al unor astfel de campanii.

2) Racordarea mai puternică a școlilor la politica de încurajare a lecturii, prin eficientizarea listelor cu recomandări de lectură, a fișelor de lectură (la clasele mai mici), a lecturii în clasă

direct din cărți, a organizării mult mai des a întâlnirilor cu scriitori, a organizării de proiecte de tipul „Așa apar cărțile”, vizite în tipografii, edituri, redacții, biblioteci, participarea la unele lansări de carte în librării, oferirea de cărți valoroase pentru educația elevilor și a abonamentelor la ziare și reviste destinate copiilor cu ocazia premiilor sau cu prilejul zilelor de naștere, organizarea unor întâlniri cu părinții pentru creșterea gradului de conștientizare a importanței lecturii, promovarea în școală a exemplarelor de elevi care citesc etc.

3) Analizarea posibilităților pentru finanțarea, în viitor, a unui program numit „Prima mea bibliotecă”, de care să beneficieze elevii din clasele I-i - a XII-a sau, cel puțin, I-i - a VIII-a (a IX-a) și prin care, în mod eșalonat, aceștia să primească un număr de volume care să le permită asimilarea unui grad minim de cultură generală.

4) Permanentizarea tipului de activități care se organizează cu prilejul Zilei Naționale a Lecturii (15 februarie). O singură zi pe an este mult prea puțin pentru a se recuceri terenul pierdut.

5) Implicarea mass-mediei, inclusiv a celei pentru copii și tineret, în activitățile de promovare a lecturii, prin emisiuni sau rubrici dedicate cărților pentru copii, realizate în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din România și Republica Moldova sau cu reprezentanții ai Ministerului Educației care cunosc bine piața de carte și programa școlară.

6) Declanșarea unui amplu program prin care

bibliotecile școlare să redevină puncte de atracție reale pentru elevi - reîncaadrarea cu posturi a bibliotecilor închise, reamenajarea spațiilor, achiziție de carte recentă și perfectarea abonamentelor la ziare și reviste destinate elevilor, informatizare, găsirea unor metode atractive de lucru cu elevii.

Noi, scriitorii de literatură pentru copii și tineret reuniți la Festivalul „Dimineața cuvintelor”, vom sprijini toate aceste inițiative sau orice alte idei care ar putea încuraja interesul pentru lectură, atât de important în educarea și dezvoltarea copiilor noștri.

Adoptată la București, în ziua de 2 aprilie 2024.

SEMNEAZĂ:

Petre Crăciun, Arcadie Suceveanu, Claudia Partole, Passionaria Stoicescu, Iulian Filip, Ștefan Mitroi, Ianoș Turcanu, Carolina Ilica, Sergiu Afanasiu, Laura Grunberg, Titus Știrbu, Florentina Chifu, Simona Preda, Ion Anton, Marina Șapcă, Nicolae Șapca, Elena Vizir, Alexandru Mironov, Michael Haulică, Danuț Ungureanu, George Arion, Oana Mujea, Mihaela Oancea, Fevronia Spirescu, Iuliana Dinu, Mariana Țăpuș, Rodica Elena Lupu, Irene Postolache, Simona Epure, Elena Bolănu, Viorel Martin, Elena Lușșan, Nicolae Rotaru, Vera Crăciun, Cristina Andone.

Un an școlar împreună cu voi, „Alunelul”, „Florile Dalbe” și „Noi”!

Recent, într-o zi însorită de primăvară, la Hâncești au sosit elevi din satele raionului pentru a participa la un extraordinar recital cu dublă semnificație: Ziua Internațională a Poeziei și Programul de lectură și creație artistică „Un an școlar împreună cu voi, «Alunelul», «Florile Dalbe» și «Noi»!”, inițiat de Direcția de Învățământ Hâncești. O condiție obligatorie a concursului a fost ca participanții să-și selecteze lucrările anume din paginile acestor trei publicații pentru copii și adolescenți.

Poezia trebuie sărbătorită mereu

• Spectatorii și concurenții, cu revista îndrăgită

Rând pe rând, în sala primitoare a Liceului Teoretic „Mihail Lomonosov”, cu decor primăvărat, și-au ocupat locurile copii, părinți, profesori, bibliotecari. Ca un preluu al evenimentului, eleva **Nadejda BARCARI**, de la Gimnaziul Buțeni, a rostit un elogiu poeziei, spunând, în chip luminos, că poezia este muzica divină ce coboară pe pământ și ea trebuie sărbătorită mereu.

O surpriză a fost prezența picilor de la grădinița „Alionușka”. Aceștia au intrat în sală bine dispuși, având flori în mâini și au recitat din inimă poezii de Grigore Vieru, dorind astfel să susțină participanții la concurs.

Alina și Aliona, eleve la Gimnaziul Cățeleni și voluntare ale bibliotecii școlare, le-au vorbit colegilor despre publicațiile de seamă lor, „Alunelul”, „Florile Dalbe” și „Noi”, sugerându-le să le citească filă cu filă.

Înainte de a le oferi cuvânt concurenților, dna **Vera BUIUC**, specialist principal, metodist la Direcția de Învățământ Hâncești, a precizat:

– Dorim ca elevii noștri să deprindă de mic gustul pentru lectură, să se pătrundă de înțelepciunea cuvântului scris. Acesta este scopul Programului pe care l-am inițiat. De aceea în Regulamentul concursului am prevăzut ca învingătorii să-și primească premiile sub formă de abonamente. Astfel vor fi cu toții

• David Damaschin și Sandra Holban, deținători ai titlului „Cavaler al „Florilor Dalbe”

Fundul Galbenei), **Nicoleta ZAPOROJAN** (Gimnaziul Leușeni), **Larisa BARCARI** (Gimnaziul Călmățui), **Dimitriana MOROZ** (Gimnaziul Călmățui) – pe Locul III.

Un număr impunător de participanți s-au ales cu mențiuni și nominalizări, iar zece copii au intrat în posesia trofeelor din partea juriului – cărți cu autografe oferite de scriitorii Ion Anton și Claudia Partole. Îi vom menționa și pe cei care au meritat titlul de „Cavaler al «Florilor Dalbe»”: **Mădălina TRONCIU** (Gimnaziul Voinescu), **Sandra HOLBAN** și **David DAMASCHIN** (L.T. „Șt. Holban”, Cărpineni), **Natalia CROITORU** (L.T. „M. Eminescu”).

• Tinerii declamatori alături de membrii juriului și dna Vera Buiuc, organizatoarea concursului de poezie

abonați la publicațiile pentru copii.

Circa 60 de copii și-au exprimat dorința de a lua parte la concurs, evoluând în două categorii de vârstă: clasele a III-a – a V-a și clasele a VI-a – a VIII-a. Fiecare a declamat cu mult suflet poezia sau proza selectată. Cea mai îndrăgită poezie a fost „Ghiocel voinicel” de Claudia Partole, firească anotimpului și ritmului copilăriei. Le-au plăcut mult și versurile patriotice ale lui Nicolae Dabija, în special poezia „Țara mea de dincolo de Prut”.

Juriul, din care au făcut parte scriitorii Ion Anton, Claudia Partole și jurnalista Eudochia Verdeș, a punctat cu grijă concurenții, astfel încât fiecare copil să se simtă apreciat.

Gheorghe CREȚU (Gimnaziul Mirești) și **Daniela MUNTEANU** (Gimnaziul „Serghei Anisei”, s. Negrea) s-au clasat pe Locul I;

Alexandrina CODREANU (Gimnaziul „A. Donici”, s. Ciuciuleni), **Beatrice CIORNÎI** (L.T. „Universum”), **Mădălina ȘUCRI** (Gimnaziul Bozieni) și **Maria SOLOMON** (L.T. „Universum”) – pe Locul II;

Cosmin IOCOBENCO (ȘPG Horjești), **Mădălina BELEI** (L.T. „M. Sadoveanu”), **Ioan ROTARU** (Gimnaziul

La final, am dialogat cu unii copii despre impresiile și emoțiile trăite la concurs.

Denis LEU, elev în clasa a III-a, Gimnaziul Bozieni:

– Particip pentru prima oară la un concurs al declamatorilor și recunosc că am avut emoții tare mari. Dar, treptat, acestea mi s-au risipit și sunt bucuros că nu m-am pierdut cu firea. Am recitat poezia „Mistrețul cu colți de argint” de Ștefan Augustin Doinaș. Am învățat-o ușor, deși e destul de lungă.

Carina COȘCIUG, elevă în clasa a VI-a, Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, Hâncești:

– Am fost motivată să particip, deoarece sunt pasionată de lectură, de poezie. Am ales un grupaj de poezii de Iulian Filip. Am fost încântată de felul în care poetul a redat ploaia și m-am străduit să nu-l dezamăgesc.

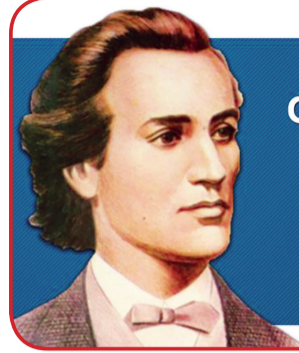
Mădălina ȘUCRI, elevă în clasa a VI-a, Gimnaziul Bozieni:

– Concursul mi-a lăsat impresii de neuitat, începând chiar cu etapa de pregătire. Cu susținerea profesoarei de română, dna Valentina Dubceac, am improvisat un mini-spectacol în baza poeziei „Cântecul străinătății” de Nicolae Dabija.

Cu siguranță, acest minunat eveniment a sădit în sufletele copiilor un grăunte de bine și frumos. Revistele oferite ca premii îi vor îndemna la lectură, lărgindu-le orizontul, iar cărțile cu autograf le-ar putea sta la începuturile unei bibliotecii personale.

Eudochia VERDEȘ

Lumina spiritului

Ocazia e iute la fugă și leneșă la întors.

Mihai Eminescu

cuvinte celebre

MAXIME ȘI CUGETĂRI de Mihai Eminescu

• Mita e-n stare să pătrundă orișunde în țara aceasta, pentru mită capetele cele mai de sus ale administrației vând sângele și averea unei generații.

• Arta de a governa în România este sinonimă cu arta de a amăgi poporul, de a-l cloroformiza cu utopii demagogice.

• Trebuie să fim un stat de cultură la gurile Dunării; aceasta e singura misiune a statului român și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop, pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri.

• Aici, în hotarele strâmte ale țării românești, trebuie să se adune capitalul de cultură, din care să se împrumute frații noștri de prin țările de împrejur dimpreună cu celelalte popoare mai înapoiate decât noi.

• Lumina nu se aprinde decât pentru cei ce văd, nu pentru orbi.

• Fiți fericiți, Atât de fericiți cât viața toată; Un chin s-aveți: De-a nu muri deodată.

• Nici un om nu se întărește citind un tratat de gimnastică, ci făcând exerciții; nici un om nu învață a judeca citind judecățile gata scrise de alții, ci judecând singur și dându-și seama de natura lucrurilor.

Leo BUTNARU

LEOLOGISME

• Școala vieții e ceea ce te-a învățat, fără a te învăța ceea ce ți-ai fi dorit.

• Iepurii au deschis o școală de contra-hipnotizare a șarpelui boa.

• Totdeauna am ținut să trezesc interesul pentru citit, totdeauna am răsfoit jurnale școlare. Predestinați de a nu ști totul niciodată, dar acționând, mergând totuși la școală. Conștiința noastră totdeauna va fi *tabula scripta* răsucită sul în jurul misterului etern inaccesibil.

• Pe durata existenței sale oare câte mii de kilometri parcurge șoricelul computerului pe masa ta?

• Sunteți siguri că, atunci când descărcați și tot descărcați informație din computer, la rândul său, computerul nu descarcă ceva din dumneavoastră?... Încercați să înțelegeți ce anume.

• Hârtia a suportat totul. Până apărut computerul pe care, uneori, fără să vrea, autorul apasă: „Delete”...

• Toiagul lui Moise a dus la despărțirea apelor, computerul – la despărțirea de... cerneluri.

• Neselectiva foame de computer... – deja postmodernizează digital și flăcăul din folclor, căruia, când era să scrie frumos, i-a căzut computerul jos.

(Va urma)

Semenii tăi

CUM E SĂ FII CEL MAI BUN?

Toți acei care o cunosc pe Ilinca BOTNARU sunt încantați de vocea ei gingașă și cristalină (Ilinca face parte din corul mediu al Studioului Coral „Lia-Ciocârlia” din cadrul Centrului Republican pentru Copii și Tineret „Arctico”). Îndrumată de conducătorul artistic Luminița IS-TRATI, corista își croiește cu insistență drumul în cariera de artist vocal. Participă la festivalurile naționale „Hora

Primăverii”, „Peisaj Muzical” și la cele internaționale: „Mărțișor” și „Gavriil Musicescu”, la care colectivul de copii se situează pe locurile de frunte. Al doilea an consecutiv, ia parte la sărbătorile naționale, interpretând cântece patriotice, alături de marele compozitor Eugen DOGA. Recent, corul „Lia-Ciocârlia” a împlinit 50 de ani de la înființare și, cu acest prilej, în Sala cu Orgă s-a desfășurat un concert inedit cu participarea copiilor și a vedetelor naționale.

Pentru amatorii de șah Ilinca e un adversar interesant și dorit. Obținând succese la jocurile amicale între colegii din clasa ei, a III-a „D”, de la Liceul „D. Alighieri” din capitală, a mers mai departe. Acum doi ani, Academia de șah Bologan și-a deschis larg ușile pentru talentata șahistă. Perseverența și ambiția au ajutat-o să câștige, în anul 2023, locul II la Turneul de Șah „Pionul Campion” și categoria a 4-a

printre jucătorii de șah de vârsta ei. Șahul o ajută să gândească strategic, să-și dezvolte personalitatea. Dintre disciplinele școlare îi place matematica, pe care a îndrăgit-o tot datorită șahului; obține rezultate deosebite la concursurile internaționale „ComPer”, „Descoperă lumea”, „Kangourou”. Ilinca își face timp să participe și la diverse proiecte literare din cadrul liceului, acordă o atenție deosebită studierii limbilor străine. Cercetând enciclopediile, își completează în permanență bagajul de cunoștințe.

Colegii de clasă o iubesc pentru firea ei empatică și receptivă, considerând-o un model demn de urmat. Fetița are în față noi culmi care așteaptă să fie cucerite. Succese mari în toate, Ilinca!

Valentina GROSTOPOR,
învățătoare la clasa a III-a „D”,
Liceul Teoretic
„Dante Alighieri”
mun. Chișinău

• **Picii din clasa I-i de la Complexul Educațional Gimnaziul „Steam” din capitală își iubesc școala și vor să o vadă cât mai frumoasă. Au ieșit în curte, împreună cu părinții și cu doamna învățătoare, și au plantat 100 de butași de trandafiri.**

Mihaela merge cu mama pe stradă.

– Iată, în casa asta am locuit când eram mică, zice mama, înduioșată de amintiri.

– Vai, mămică, nu-mi închipui cum puteai să locuiești aici, dacă ești tot timpul cu mine!

– Săduțo, tu îmi ești prietenă. Fii sinceră și spune-mi: cum cânt?

GLUME

– Vasăzică asta e cauza! exclamă micul pescar. Iar eu mă miram de ce peștele nu mușcă...

– Nu, lonele, mai bine rămânem prieteni...

Pe malul unui lac stă un băiețel cu undița în mână. De el se apropie paznicul și-i spune că sezonul de pescuit s-a încheiat.

Lenuța a venit în oșpeție la Liliana.

– Mai ai vreo surioară? o întreabă mama Lilianeii.

– Nu, dar am doi frați care au o surioară.

CÂNTECUL RÂNDUNICII

A. MONTGOLFIER

– Vai, câte am văzut,
Vai, câte am văzut!
Cîripește-o rîndunică.
– Ce-ai văzut tu, păsărică?

Am văzut fluturi zburînd,
Roua de pe flori lucind.
Am văzut cum iarba grasă
Se-afleca, tristă, sub coasă.

– Am văzut mii de copii
Zburdând vesel prin câmpii.
Văzui codrul înverzind
Și în jur totul-nflorind.

Am văzut deșert și mare,
L-am văzut pe mândrul soare
Cum pe cer în caru-i trece.
N-am văzut doar iarna rece.

Povestiri de seama voastră

PISICUȚA ȘI BROSCUȚA

Venise primăvara. Totul se trezea la viață. Înfloreau podbalul și păpădia galbenă ca soarele, care încălzea toate vietățile. Ce altă plăcere poți avea decât atunci când ți-e cald după o iarnă friguroasă? Oamenii zâmbesc, bine dispuși, iar păsările și insectele se împrietenesc.

Dar ce-mi văzură ochii? O broscuță tărcătică s-a trezit din somn și a ieșit de sub pământ. Se uită la dreapta, la stînga, dar nu vede pe nimeni.

– Cum așa?! strigă broscuța. Nu s-a trezit nimeni încă, eu sunt prima? Eu, de una singură, nu pot trăi... Vreau să am prieteni!

O auzise un fluturaș și-i zise:
– Nu lenevi, mergi mai departe și vei întâlni pe cineva.

– Că bine zici! se bucură broscuța.

Sări de vreo zece ori – țop, țop, țop! și dădu de un gard.

– Nu! Gardul nu mi-l vreau prieten, trebuie să trec de el!

Începu să scormonească pământul. Iată că i-a reușit și se văzu într-o curte mare și frumoasă.

– Vai, aici e de mine, căci tare-mi sunt dragi florile și verdeața! sări în sus de bucurie broscuța.

Tot țopăind, ajunse lângă o casă. Când colo, vazu sus o pisicuță neagră, cu botșorul și lăbuțele albe, dormind lângă un perete.

– Să mă apropii sau nu? Cine știe dacă ar vrea să mă cunoas-

că și să-mi fie prietenă. Dar am s-o trezesc și am s-o zbughesc repede de acolo, ca să nu mă înhațe cu ghearele.

Și așa a făcut. Când pisica simți atingerea ei, sări speriată și... ce văzu? O broscuță tărcătică, care voia să o ia la fugă.

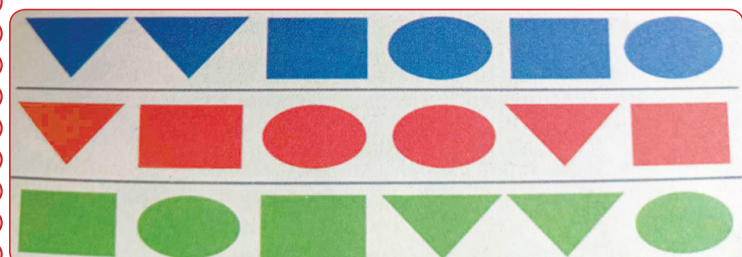
– Stai, prostuțo! Nu te teme, nu-ți fac niciun rău! Dacă vrei, hai să fim prieteni! îi propuse pisicuța.

Broscuța asta aștepta. S-a întors, bucuroasă, la pisică. Broscuța îi povestea de-ale ei, iar pisica – de-ale sale. Au alergat una după alta, au sărit, s-au jucat de-a v-ați ascunselea până au obosit. După joacă, s-au plimbat prin toată curtea, căutând un loc confortabil pentru somn. Și l-au găsit – lângă un perete, pe pavajul încălzit de soare. Broscuța s-a cățarat pe spinarea moale și caldă a pisicii și au adormit ambele buștean, în compania viselor colorate. De acum înainte, vor fi împreună, până va da frigul și broscuța se va ascunde iar sub pământ.

Margareta SPĂNU-CEMĂRTAN

EȘTI ISTET?

La jocul publicat în nr. 11-12 ne-au răspuns corect **Vanessa BOTNARU** (s. Frumoasa, r-nul Călărași), **Valeria GHERBALI** (or. Iargara, r-nul Leova).

▪ **Trimite la redacție rezolvarea corectă a jocului și participă la concurs!**

Aniversări Ghenadie POSTOLACHE - 60

Ghenadie Postolache (n. 2 aprilie 1964, Telenești) – poet, prozator și scenarist. Absolvent al Facultății de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău (1986). După debutul cu volumul de versuri *Nike*, Editura Literatura Artistică, 1989, publică alte două cărți de poezie: *Isaia*, Editura Axul Z, 1992, și *Rafail*, Editura Universul, 1995. Ulterior, se consacră prozei, publicând într-un ritm susținut: *Sezonul cerșetorilor*, nuvele, Editura Cartier, 1998 (Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova); *Rondul*, roman, Editura Cartier, 2000; *Cavaleri și paharnici*, roman, Editura Dacia, 2003; *Coffee-house*, nuvele, Editura Periscop,

2006; *Șapte mii*, roman, Editura Periscop, 2007 (Premiul Filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România; Premiul Consiliului USM); *Foc grecesc*, roman, Grafema Libris, 2009 (Premiul cotidianului național „Timpul”); *Ore particulare de fotosinteză*, roman, Profesional Service, 2011; *Elegia unui picaj*, roman, 2013 (Premiul Consiliului USM); *Pastorală*, roman, Editura Elan Poligraf, 2017 (Premiul „Constantin Stere” al Ministerului Culturii din Republica Moldova); *Canon*, roman, Editura Cartier, 2020 (Premiul Consiliului USM); *Alt continent*, Editura Cartier, 2022.

Ghenadie POSTOLACHI

Un Soare mai mare ca Soarele sau Cina Împărătească

Fragment de roman

PARTEA I

Trăia pe lume un copil. Unii i-ar fi spus: *copilaș*, pentru că abia de pășise în clasa a III-a, dar el s-ar fi supărat foc. Se credea matur, copt, poate și era, vârsta însă are a-și spune cuvântul.

Iar în cazul acestei istorii, cuvântul poate apărea drept ceva cu totul miraculos. Ceva care, după expresia populară, îți ia piuitul.

Și pe puști (s-ar fi supărat iar, dacă ar fi aflat că-i zic așa) îl cheama Onufrie. Nume rar, pentru mulți ciudat, nume care stârnea mirare, iar în cazul colegilor de clasă era prilej – nu rareori – de luări peste picior. De glume, altfel spus, la locul și nelalocul lor.

Și atunci Onufrie, venit odată acasă mândru, declarase părinților că se va numi Albert sau nu – Marcel, sau și mai bine, Johng. Și astea nume, de ce nu, cu purtători, cu siguranță demni, vrednici de respect. Părinții ce să zică, îl hrăniră, după cum îi plăcea, cu ciorbă și brânzoaice, apoi îl sfătuiră să se mai gândească. Da de unde?! Albert și gata.

Și în acea seară, după ce-și făcu temele, Onufrie, scuze! Albert, mândru că s-a ales cu alt nume, deschise geamul mare al casei și se uită îndelung, pe cât se poate de lung, la cerul întretesut de mii de stele sclipitoare și mari. Și, deodată, strigă cât putu de tare: Tata mare! Tata mare era bunelul, care venise pe neașteptate în ospeție.

Vestea cu schimbarea numelui l-a cam dat gata pe bunelul. Altfel spus, seara, la cină, pe când toți vorbeau despre întâmplările de peste zi, bunelul tăcuse mâlc. Se tot uita lung când la Onufrie, care, iată, își găsisese alt nume, când la părinții lui.

Era iarnă afară. Cu ger, de crăpa oul corbului, cum se zice în popor, fulgi mari, în lină plutire, cer încărcat de ciorchine de stele și parcă sunet de zurgălăi, undeva, în neștiute depărtări. Bunelul se ridică la etajul doi al casei în odaia lui Onufrie. Onufrie în acest timp, gătindu-se de somn, răsfoia o carte cu benzi colorate.

– Ce faci, mă, voinicule? îl întrebă, după cum îi era obiceiul, bătrânul pe nepot.

– Păi, iată... Mă uit și eu pe niște desene. Uite, bunele, acesta este omul-liliac, arată, înviorat, Onufrie bunelului pe cineva din carte. El scapă lumea de cei răi.

– Cei răi, făcu, dus pe gânduri, bunelul. Omul-liliac. Ia stai, făcu deodată bunelul și coborî iute jos, în odaia unde era biblioteca.

Veni repede cu o cărțuție subțire.

– Să-ți citesc ceva, zise apoi.

Și bunelul îi citi ceva, care îl făcu pe Onufrie să-i piară lui graiul de data aceasta.

– Tii minte, am mers odată cu toții la biserică?

Ținea minte, cum să nu, Onufrie. Intonările line ale corului, pâlăit cuminte de luminări, chipuri frumoase și vechi pe icoane.

Și iată ce-i povesti bunelul.

– Trăia într-o mănăstire, demult tare, un copilaș. Și copilașul lua pâinea de la trapeză, trapeza, să știi, e ospătăria unde iau masa monahii si...

– Și? nu avu răbdare Onufrie.

– Și mergea de îl hrănea pe Pruncul din icoană. O icoană a Maicii Domnului cu un Copil în brațe.

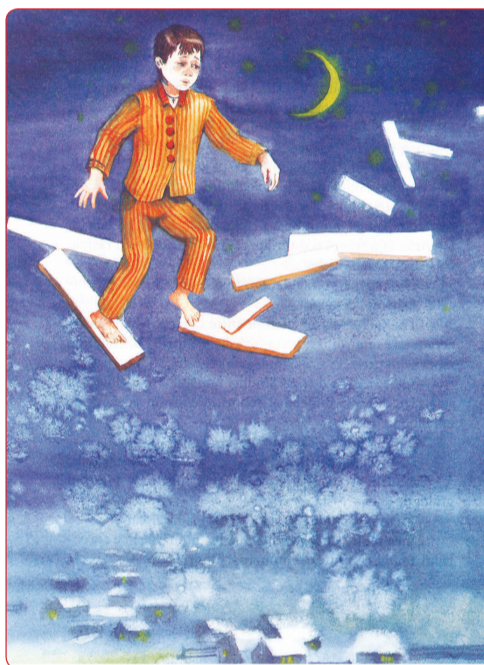
Onufrie dădu din cap. Aveau o astfel de icoană și acasă. Asemenea icoane, bineînțeles, văzu și în biserică.

– Și Pruncul întindea mâna din icoană, așa cum era zugrăvit, și lua bucățica de pâine pe care i-o întindea copilașul.

– Pruncul zugrăvit? Onufrie zâmbi.

– Da, așa. Și Pruncul se numește Hristos, iar copilul – aici bunelul deschise pentru o clipă geamul să mai între în odaie puțin aer curat și rece – iar, copilul... Onufrie. Devenit apoi sfânt.

– Onufrie, șopti ăstlalt Onufrie, care voise să-și ia alt nume. Și în acea clipă casa se umplu de o liniște peste puterea de înțelegere. Și prin fereastra întredeschisă răzbi un val de căldură întretesut de miresme plăcute. Și bunelul se topi într-un nor de lumină ce inundase cerul. Și Onufrie văzu o punte. Da, o punte, ca dintre acelea pe care se urcă pe corăbii. Puntea se prelungea undeva spre depărtări și Onufrie, cu suflarea tăiată, se ridică și veni aproape de geam.

Și nu se temu Onufrie să pășească pe acea punte. Iar puntea se legăna încet și Onufrie tot mergea înainte, în cămășuica lui de noapte, desculț și nu simțea frigul, învăluit ca într-o mantie nevăzută, dulce și caldă.

Apoi zări o corabie. Semăna tare cu ceva acea corabie, Onufrie își aminti, da, semăna cu chipul bisericii, care parcă tot era tocmită sub formă de corabie. În loc de pânze, e drept, bisericile se încununau cu turle aurite. Și aici, deasupra corabiei, se desfăceau pâlăiri de aur. Aur orbitor ca al unei coroane împărătești. Una ce nu putea fi cuprinsă cu vederea. Cu ochii minții, poate. Ochi, pe care Onufrie abia acum înțelese că-i are. Ochi ce vedeau și pătrundeau mai adânc decât Onufrie își închipuise vreodată că poate s-o facă.

Era liniște și cald. Stele multe pe un cer negru și mătăsos și o navă ca cioplită în marmură albă, dar atât de ușoară nava și atât de încăpătoare!

Onufrie stătu ca înfipit locului. Și nu era nimic de făcut. Lipsea un fragment din punte. Unul mare. Puntea se prelungea mai departe, direct către navă. Dar se căscase un gol. O parte din punte lipsea.

Văzu atunci numaidecât, la celălalt capăt al punții lipit de corabie, o siluetă înaltă și zveltă, în veșminte strălucitoare.

– Vino, spuse ființa situată de partea cealaltă a punții. Onufrie se uită cu suflarea tăiată la ființa care îl îndemna să pășească mai departe. Tot atunci se uită îngrozit în jos, spre hăul ce se căsca la capătul abrupt al punții.

Se trezi deodată. Nu din somn, nu. Se trezi lângă ființa în haine suflăte cu argint parcă.

– Cum? atât putu doar să îngame Onufrie. Nu pricepea cum reușise să sară peste acea ruptură, acel gol. Că era cu neputință unui copil a o face. Ba și unui adult.

– Îngerașul, răspuse ființa, îngerașul? întrebă, mirat, Onufrie.

A-a, mama îi vorbise cândva despre îngeri. Despre aceea că orice ființă umană are un înger păzitor. Dar Onufrie nu l-a văzut niciodată. Și atunci cum să crezi?

Vru să întrebe apoi de acel mândru, falnic om: ei, și cum arată îngerul? Nu spuse nimic. Simți deodată, văzu, cu ochii minții iarăși, că îngerul e frumos și el, și e blând, și foarte aproape. Și e un prieten atât de credincios că... Ochii lui Onufrie se umplură de lacrimi.

– Și mata cine ești, întrebă puștiul.

– Eu sunt Onufrie.

– Onufrie, făcu mirat Onufrie cel mic cu ochii larg căscați. Sfântul Onufrie?

Bărbatul dădu din cap, spuse:

– Știi de ce ești aici?

Onufrie nu știa. Dar în acea clipă înțelese că nu și-ar dori pentru nimic în lume a se fi aflat în altă parte.

– Mă iei pe corabie?

– Da, răspuse sfântul. Pășește fără teamă! Nici un val, nici întreitile valuri nu vor putea zdruncina această navă.

Și Onufrie vru să întrebe: „Dar unde vom merge? Spre ce țărâ-muri?”

Tăcu. Nu zise nimic. Știa că oriunde s-ar îndrepta cu această corabie măreață, înaripată parcă, inima tot va prinde să fremete de bucurie. Cu tot întunericul și gerul scrâșnitor de desubt. Inima tot nu va înceta să învețe și să susure ceva de taină și de negrită alinare. Ceva care nu se va fi vrut uitat în veci.

PATRIMONIU

Coordonator de pagină: Ion ANTON Nr. 4 (366)

PREZENȚE ROMÂNEȘTI

MAUSOLEUL DE LA MĂRĂȘEȘTI

Mausoleul Eroilor de la Mărășești a fost ridicat pe locul în care, în vara anului 1917, au avut loc luptele, în care au murit 480 de ofițeri și circa 21.000 de soldați români. Mausoleul a fost construit în anii 1923–1938 și a fost inaugu-

rat în septembrie 1938. Este monument istoric și unul dintre cele mai importante monumente care amintesc de Primul Război Mondial din Europa. Aici se află locurile de veci a peste 5.000 de soldați și ofițeri români.

CONCURS: Istoria sculptată

EMINESCU LA STRĂȘENI

Mihai Eminescu, Luceafărul poeziei noastre, ocupă un loc special în sufletele strășenienilor. În municipiul Strășeni o stradă centrală îi poartă numele, iar un parc cu bustul poetului este un loc de întâlnire pentru cei împătimiți de cultură și vorbire românească. Există și un liceu „Mihai Eminescu”, dar și o placă comemorativă pe clădirea gării feroviare.

Un eveniment deosebit pentru Strășeni a fost inaugurarea, la 30 iunie 1991, a bustului poetului pe strada ce-i poartă numele. Autorul monumentului este sculptorul Roman Manevici. La realizarea lui au contribuit, atât spiritual, cât și material, mai multe persoane: Nicolae Alexei, fost președinte al Comitetului Executiv raional Strășeni, Mihai Cimpoi, academician și, pe atunci, președinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Fundația Cărții „Vasile

Alecsandri” în frunte cu Mihai Sanduleac, poetul Titus Știrbu și alții. Bustul a fost dezvelit în cadrul celei de-a V-a ediții a Festivalului „Eminesciana” și, din acel an, fiecare ediție a festivalului demarează cu depunerea de flori la acest bust.

În cadrul celei de-a X-a ediții a Festivalului „Eminesciana” s-a mai desfășurat un eveniment remarcabil pentru strășeneni. Astfel, la 30 iunie 1996, pe clădirea gării feroviare a fost dezvelită placa comemorativă care amin-

tește tuturor că, în anul 1885, poetul Mihai Eminescu s-a aflat aici în trecere cu trenul spre Odesa. Placa a fost instalată de primăria orașului Strășeni, autor al plăcii fiind sculptorul Mihail Deseatnicov. Scriitorul Ion ANTON, originar din Ghelăuza, a menționat într-un eseu, că trenul internațional staționa pe atunci la Strășeni timp de 25-30 de minute, pentru ca locomotiva cu aburi să se alimenteze cu apă și cărbune de foc, iar călătorii să-și potolească setea la cișmeaua din preajma gării. Deci, putem presupune că Mihai Eminescu a gustat din apa rece și cristalină a aceluia izvor.

Marinela IACHIM, elevă în clasa a IX-a la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” mun. Strășeni

• Bustul lui Mihai Eminescu la Strășeni

POPAS LIRIC

Ion ANTON

VĂRZĂREȘTI

*Cuvios, Vârzar visa pentru suflete-o cetate,
Căci venea, venea, venea păgânimea de departe –
Peste buni, peste părinți, peste soră, peste frate,
Ca să-nece-a lor credință într-o lingură de moarte.*

*Alexandru-domn-cel-Bun pana și-a muiat în noapte
Și pe foaia unei zile ticlui domnească carte:
„Să înalți, Vârzare, tu, pentru suflete-o cetate,
Că le paște păgânimea, tătărimea de departe...”*

*Stă și azi pe dealu-acela, tristă de singurătate,
Ca un cuiștră stricat anume, părăsit de puii toți,
Schitul care ocrotit-a vița de creștinătate –
Să n-o smulgă-n veci nomazii, de credințe
hulpavi hoși...
Cuvios, Vârzar făcu pentru suflete-o cetate.
1985*

• Mănăstirea Vârzar azi

GLOSAR ISTORIC

Dicționar explicativ

(continuare din nr. 11-12 din 28.03.2024)

D

- **diac** – scriitor la cancelaria domnească și slujbaş al vistieriei.
- **diaspora** – totalitatea comunităților evreiești dispersate în afara Palestinei;
  - grup etnic aflat în afara granițelor de origine.
- **dictat** – act prin care un stat impune altui stat condiții (politice, militare, economice, renunțări teritoriale) împotriva voinței acestuia (exemplu: *Dictatul de la Viena*).
- **dictator** – (în *Roma antică*) conducător al armatei, cu puteri politice nelimitate.
  - conducător de stat cu puteri discreționare (vezi și *absolutism, despotism*).
- **Dictatul de la Viena** – hotărâre arbitrară impusă României la 30 august 1940 de către reprezentanții Germaniei și Italiei, prin care partea de nord a Transilvaniei a fost predată Ungariei horthyste.
- **dictatura iacobină** – perioada iunie 1793 – iulie 1794 din timpul Revoluției franceze, caracterizată prin măsuri radicale în domeniul economic și social și represiune politică.
- **dictatură** – regim politic în care puterea se află concentrată în mâinile unei persoane, numite dictator (vezi și *absolutism, despotism*);
  - (în *Roma antică*) demnitatea, puterea unui dictator.

(Va urma)

Atențiune!

NOTA REDACȚIEI

În pagina PATRIMONIU din lunile mai-iunie vom publica ultimele materiale din cadrul concursului de eseuri „Istoria sculptată”, selectate de membrii juriului. Grăbiți-vă să expediați cât mai urgent eseurile voastre la temă. În luna iunie vor fi anunțați laureații. Succes!

Mihaela PERCIUN s-a născut la 15 februarie 1957 în satul Pripiceni-Răzeși, județul Orhei, Republica Moldova. În 1980 absolvă Facultatea de Biologie a Universității de Stat din Moldova. **Debut editorial:** *O fabulă pentru rege*, 2003. Publică romane și proză scurtă: *Printre vagoane*, *Băltoaca*, *Printre bărbați*, *Mama s-a măritat*, *Bustul lui Stalin*, *Cenușă rece*, *Văltori ascunse*, *Satisfacție*.

Premii: Premiul USM pentru debut. Premiul I, secțiunea proză, la Concursul National de Literatură „Agata Georgescu Bacovia” (România). Premiile USM pentru volumele: *Băltoaca* și *Bustul lui Stalin*.

INFANTILUL

Strămtorat de frații lui și plictisit de învățămintele părinților, puiul de cioară se supără pe toți ai lui. Imaginându-și că-i suficient de mare și că ar putea să zboare – se avântă afară din cuib. De la vreo cinci-șase metri înălțime. Și se trezi pe trotuar.

Un boț de tuleie negre, cu un cioc mare, mult mai mare în raport cu căpșorul lui. Căzătura îl ameți. Se lovise rău. Și cum era de așteptat, nimeni nu-i sări în ajutor. Nicio șansă să se ridice pe aripile lui până la cuib. Câteva ciori de prin mahalaua lor l-au sesizat agitându-se. Probabil, îl muștrău pentru îndrăzneala lui prostească sau poate îl încurajau să se avânte în sus...

După o pauză în care își adună toate forțele, făcu o smucitură și se duse de-a tumba. Nu peste cap. Pe o parte. Ca o minge. Se rostogoli de câteva ori până

se opri într-o crenguță uscată. Respira des. De stres și de frică, firește.

Își reveni după o bună bucată de timp. Reușind să se ridice pe piciorușele încă moi, nu se lăsă. Mai făcu o tentativă. Iar se avântă înainte, fără să-și mai cântărească forțele. Și iar se rostogoli. Ajunse într-o iarbă deasă, rămase acolo minute bune. Își recăpăta suflarea. Ce se mai învioră când prin preajmă, de printre firele dese de iarbă apăru un viermișor agil. Cu ciocul larg

deschis păși spre viermișor. Acela nu simți nicio amenințare din partea cângilor răsfirate ale puiului, continuându-și drumul pe sub nasul, adică ciocul negru larg deschis. Mirat și neînțelegând ce se întâmplă, aceasta își căscă ciocul și mai tare. Într-o așteptare. Stătu așa câteva clipe, doar-doar viermele îi sare direct în gura. Viermele – nici gând. Cât era el de amezit, cu picioarele încă slăbite de căzătură, se alertă și făcu câțiva pași fermi să prindă viermele agil. Cu ciocul lard deschis. Convins că acuși-acuși vietatea va face hop în gura lui. Să-i potolească foamea, să-i întremeze forțele.

Viermișorul n-avea grija puiului, îi trecea printre ghearele larg răsfirate și nici gând să-i sară în cioc. Ce se întâmplă? Mirarea puiului se citea pe toată făptura neagră și plină de tuleie, dar și pe ciocul zăbălos.

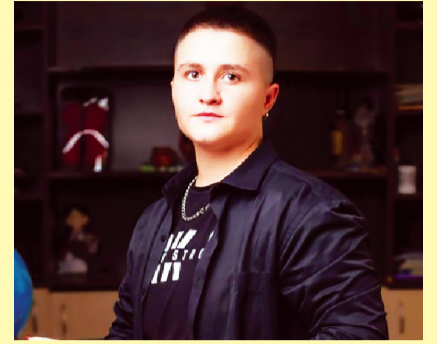
Puiul nu învățase să ciugulească. Prea se grăbise afară din cuib.

Referință

Mihaela PERCIUN „și-a făcut intrarea în literatură oarecum târziu, dar... pe cal alb”. *Latura ei forte, farmecul prozei sale este „darul de a se transpune în pielea personajelor și a proceda la o dezvăluire a destinelor acestora din interior, fără lungă vorbărie, descrieri, divagații inutile... Or, personajele însele își dezvăluie viața și tragediile lor, care, în consecință, devin ca și cum și ale noastre”.*

Vladimir BEȘLEAGĂ

MUGURASI

La Blajini

*Merg printre cruci, tată,
Și caut mormântul tău,
Iar inima mea simte
Că ești încă viu...*

*Merg printre cruci, tată,
Și nu pot să cred
Că azi vin eu la tine,
Dar nu te mai văd...*

*Merg printre cruci, tată,
Iar tu mă respingi
Cu tăcerea fiiței
Și-a mormântului tău.*

*Merg printre cruci, tată,
Și mințile parcă le pierd,
Lacrimile-mi scaldă fața,
Simt că mă înec...*

*Simt a ta prezentă
În suflarea caldă a vântului.
Ai fost mereu și vei fi
Floarea gândului meu.*

*Te-aștept în toate visele, tată,
Să-mi ghicești ce mă așteaptă,
Iar dacă moartea ți-a da glas,
Să-mi spui că mă iubești.*

Andreea ODOVENCO,
elevă în clasa a XII-a „A” la Liceul
Teoretic „Mihai Eminescu”,
or. Anenii Noi

WISE FRUMOS BRODATE

*Uneori, nici timpul nu ne împacă,
Chiar dacă am tras mult de el.
Am făcut așa ca liniștea să nu
mai tacă,
Iar, acum nu mi-aș dori decât
să mă înșel.*

*Am tins adesea doar spre clipe
minunate,
Grăbiți, ne-am mințit ignorând
adevărul
Ce ne spulberă brusc visele frumoase
brodate
Și te întrebi: „Azi, oare, cu ce mă
voi înfrunța?...”*

Marina STRATU, elevă în clasa
a X-a „B”, Liceul Teoretic
„Mihail Sadoveanu”
mun. Hâncești

CARTEA

*Cartea-i o comoară,
Pasăre ce zboară.
Prin ea frumosul găsim
Și lumea o descoperim.*

*Cartea e sfântă,
Poveștile ei ne încântă.
Ea ne cere doar s-o citim
Și cu drag s-o prețuim.*

Cornel VERDEȘ elev în clasa a V-a,
Cotul Morii, r-nul Hâncești

NU ȘTIU DE CE

Nu știu de ce sunt așa cum sunt. Nici cât timp a trecut de când am deschis ochii – nu știu. Nu știu nici ce-a fost înainte de a-i deschide. N-am prea înțeles nici că i-am deschis... Nici după asta, mare lucru tot n-am priceput. Nu pricep prea multe din cele ce se întâmplă. Uneori e întineric, alteori e lumină, și nici prin cap nu-mi trece că acestea-s zilele ce alternează cu nopțile. Sunt încă mic.

Știu doar una: mi-e foame. Vreau să mănânc. Permanent vreau să mănânc. Asta o știu de când am deschis ochii. Dar nu-i vina mea. Altceva nu știu să fac. Căci, dacă aș ști să vreau și altceva... aș vrea. Poate – da. Poate – nu. Nu știu. De dimineața până seara sunt singur-singurel. Pentru că ei toți pleacă. Se urcă în mașină și nu-i mai văd până se face întineric.

Când îmi vine dorul să mă joc – n-am pe nimeni. Cine se poate juca de unul singur prin toată curtea? Eu nu mă pot juca... cum să mă joc cu mine? Toată ziua sunt de capul meu. Ard de nerăbdare să-i văd venind. Mi se face dor... Eu trăiesc cu dorul lor, iar ei – nu. Ei n-au nici o treabă cu mine.

Îmi aruncă mâncare, dar de jucat nu se joacă. N-au timp. Numai eu am. Pot să le acord tot timpul... pot să le... căci... dar... Ei n-au nevoie de timpul meu. Păcat.

Mi-ar plăcea să mă joc cu ei toți... dar cel mai mult și mai mult cu cel mic, cum ar veni cu fiul lor... Mi se pare că din cauza celor mari, mă refuză și cel mic... Cei mari mă bruschează de fiecare dată când mă apropiu de cel mic.

Aseară au strigat și chiar au aruncat cu un papuc în mine. Am fugit, dar nu suficient de departe... papu-

cul m-a ajuns din urmă... adică eu l-am ajuns, căci m-a lovit direct în cap. Eh! Ce nasol m-am simțit după! Umilit și nedreptățit. De parcă toate relele care se întâmplă în curtea lor sunt din cauza mea. Dar nu-i așa. Eu n-am făcut nimic ca să-i supăr.

Eu vreau, pur și simplu, să mă joc. Să mă joc cu ei... Când toți lipsesc mă joc cu hainele lor. Azi, spre exemplu, m-am jucat cu toate cearșafurile. Le-au înșirat să se usuce afară. Și miroseau atât de plăcut. Aveam impresia că erau ascunși în acele cearșafuri. Și le adunam. Și le strângeam. Și săream în sus de bucurie. Ce plăcere. Nu poți să știi ce plăcere am avut... Totul în jur mirosea ca ei toți. Și-mi plăcea la nebunie să-i mușc. Și mușcam din mirosul lor. Și după ce mușcam mă decepționeam... și iar tânjeam.

Când toți sunt acasă, au treabă prin curte. Duc, aduc, aruncă, strâng, sapă, îngroapă... eu îi urmăresc cu atâta curiozitate și învăț. Rămas de unul singur - fac la fel: duc, aduc, arunc... Și știți ce mi-au zis?... Ba au țipat?! Că am distrus!... De unde să știu eu că așa se distruge?... Ei, la o adică, n-au distrus când prin toată curtea au aruncat surcele?... Eu am împrăștiat niște cuie... nici până azi n-am priceput care-i diferența? Dar bătaia lor n-am s-o uit niciodată.

Deși sunt mic, înțeleg că bătaia nu-i cea mai bună metodă de educație. Ei îmi pretind maniere... De unde, mă întreb?... Nu m-au învățat. De prea mult dor, seara le sar în întâmpinare... mă bucur să-i vad, iar ei țipă că-i murdăresc... Cum să-i murdăresc când eu din toată inima mă bucur de venirea lor acasă? Mai ales când toată ziua plouă și mi se face trist. Când

plouă, mă apucă un fel de nostalgie. E atât de trist să stai singur acasă când plouă... și plouă, și plouă peste tine și îți udă blana... Lor nu le place cum miroase de la mine când sunt plouat. Nici mie nu-mi place. Nu miroase a cearșafuri de-ale lor.

M-au scos la plimbare, cu mașina. Ce plăcere să te plimbi cu mașina! Am mers mult. Mă întrebam: cu ce ocazie o atare favoare? Ce am făcut eu de am meritat-o? Am înțeles abia când m-au dat jos și au plecat. M-au abandonat. La numai cinci luni de la naștere. La cinci! Și imediat am învățat ce înseamnă zi și ce înseamnă noapte. Mai ales când îmi era foame și n-aveam de la cine cere... și nici unde să aștept, că și ușa prin care îmi aruncau mâncarea dispăruse. Trădătoare și ea! Și am înțeles ce înseamnă viața de câine. Bine măcar că am blană groasă. Nu simt ce-i frigul. Am și eu un avantaj în fața altor câini abandonati și ei... Ce bine e să te simți măcar un pic avantajat! Și dacă de la asta s-ar îndulci și viața de câine... puțin... măcar puțin de tot... tot abandonat voi fi!

Mă consolez cu fraza lor la despărțire: „Poate vei găsi un stăpân mai bun ca noi.” Au recunoscut că n-au fost buni. Nici asta nu-mi ține de foame.

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Nr. 4 172)

în domeniul
Premiul O.N.U.
2010
Drepturilor Omului

ZIUA DRAPELULUI

„La mulți ani, Tricolor!”

De ce sărbătorim tricolorul la 27 aprilie? Ce reprezintă tricolorul? Care este semnificația culorilor de pe Drapelul de Stat al Republicii Moldova? Aceste și alte întrebări au servit drept subiect de discuții pentru elevii de la Școala Primară nr. 152 „Pas cu Pas” din mun. Chișinău.

Activitățile realizate în contextul marcării Zilei Drapelului le formează copiilor atașamentul pentru valorile suveranității, independenței și democrației. Le dezvoltă respectul față de țară și neam, față de istoria noastră.

Drapelul tricolor, alături de

stemă și imn, reprezintă un însemn național important al neamului nostru. Tricolorul a fost desemnat oficial Drapel de Stat pe 27 aprilie 1990 de către deputații primului legislativ, iar această zi a fost proclamată Ziua Drapelului.

• Desen de Dorina ANDRIEȘ, elevă în clasa a III-a „C” la L.T. „D. Alighieri”, mun. Chișinău

PROMOVĂM SIGURANȚA

Elevii din raionul Criuleni au acumulat multe informații utile pe parcursul celor „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”. Organizând această campanie, Asociația Femeilor din Poliție a desfășurat un șir de manifestări utile, care promovează siguranța în instituțiile de învățământ. De exemplu, Rodica Bujac, membra AFP, împreună cu dna Lilia Scorici, specia-

list în domeniul dreptului, s-au întâlnit cu un grup de elevi de la Liceul Teoretic „Boris Dînga” din Criuleni, și le-au vorbit despre importanța prevenirii violenței față de femei și fete.

În cadrul activității de instruire și sensibilizare, elevii și-au lăsat amprentele mâinilor care nu vor lovi niciodată. Doar împreună promovăm siguranța!

• „Aceste mâini nu vor lovi niciodată!”

Programul Olweus de prevenire a bullying-ului

Programul Olweus, elaborat de profesorul și cercetătorul norvegian Dan Olweus și testat în mii de școli la nivel mondial, are drept principale obiective: reducerea comportamentelor de bullying existente în rândul elevilor, prevenirea noilor comportamente de bullying și construirea unor relații mai bune între elevii în școală. Acestea sunt atinse prin restructurarea mediului social al copilului din școală și inducerea unui sentiment de comunitate în rândul elevilor și adulților.

De rând cu alte principii, Programul Olweus propune și patru reguli care vor ghida zilnic conduita socială a elevilor în spațiul școlii. Ele pot fi afișate peste tot în incinta școlii și în fiecare clasă, discutate cu elevii și

părinții. Iată care sunt aceste reguli:

- Nu îi vom agresa pe colegii noștri.
- Vom încerca să-i ajutăm pe elevii care sunt agresați.
- Vom încerca să-i includem pe elevii care sunt excluși.
- Dacă știm că cineva este agresat, îi vom spune unui adult din școală și unui adult de acasă.

Încercați și voi, dragi elevi și profesori, să plasați asemenea afișe în clasă, în holul școlii, pe coridoare etc. Discutați despre bullying și consecințele lui nefaste cu elevii, cu părinții. Bullying-ul este o responsabilitate comună, iar eradicarea acestuia depinde de angajamentul și măsurile coordonate ale personalului școlar, ale părinților și de implicarea activă a elevilor.

DREPTUL MEU LA EDUCAȚIE

Concursul cu acest generic continuă până la sfârșitul lunii mai. Participă și tu! Adresa de e-mail: contact@floriledal-

PENTRU UN VIITOR MAI BUN

Copiii au multe drepturi. Eu consider că unul dintre cele mai importante este dreptul la educație. Mergând la școală, copilul se dezvoltă și se pregătește pentru viața socială. Acest aspect contează foarte mult, deoarece, acumulând cunoștințe vaste, poți avea succese și găsi prieteni în viață. Doar sorbind înțelepciunea cărților, te poți bucura de o copilărie frumoasă, de activități, de jocuri și timp liber.

Drepturile sunt pentru toți, dar ele presupun și un efort care se numește responsabilitate. Ceea ce înseamnă că la școală copiii trebuie să învețe și să aibă un comportament corespunzător. Să-și facă temele, să fie atenți în timpul lecțiilor, să respecte profesorii și cerințele acestora, să fie mereu prezenți la ore și să se implice în activități școlare. Doar așa poți avea o educație bună și să spera la un viitor mai bun.

Ilinca VACARU, elevă în clasa a VII-a la Complexul Educațional Cotul Morii s. Cotul Morii, r-nul Hâncești

PĂȘESC SPRE-UN

ORIZONT MINUNAT

Am dreptul să învăț mereu
Cu bucurie, în interesul meu.
Pășesc spre-un orizont minunat –
Dreptul la educație e un vis realizat.

Cu creionul și caietul în mână,
Descopăr taina plină de lumină.
Fiecare zi îmi dă șansa de-a învăța,
Bibliotecii întregi am în fața mea.

Ia o carte bună și-o citește,
Și sufletu-ți îmbogățește.
Mereu te poartă omeneste,
Inteligență, Bunătate în jur sădește!

Ionela NEGEL, elevă în clasa VIII-a la Complexul Educațional Cotul Morii s. Cotul Morii, r-nul Hâncești

„Copiii învață ceea ce trăiesc”

Fiind elev în clasa a V-a, cu certitudine pot să spun că nu toți elevii își cunosc și execută responsabilitățile care derivă din dreptul la educație, și anume: de a frecventa școala în mod regulat, de a învăța, de a stima profesorii, colegii, de a avea un comportament civilizată, de a respecta normele de conduită în școală și de a avea o ținută decentă, de a păstra în bună ordine mobilierul școlii, manualele, rechizitele școlare, de a rezolva conflictele în mod amiabil și pașnic.

Astfel școala devine pentru unii elevi un loc nesigur din cauza anturajului plin de „prejudicații”. Dacă toți elevii sunt egali, atunci de ce o parte trebuie să sufere din cauza altora? De ce situația se agravează pe zi ce trece, deși societatea, școala, părinții întreprind măsuri? Vrem școală fără bullying și discriminare! Elevii au responsabilitatea

de a nu-i discrimina pe alții pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingere, sex, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, apartenență la o categorie defavorizată etc. Cel mai mult au de suferit elevii cu dizabilități.

Dacă mi se întâmplă ca unii colegi să mă influențeze negativ pentru a mă abate de la responsabilități, mă gândesc de fiecare dată că această decizie are și urmări. Aleg să respect normele, fiindcă știu că am doar de câștigat.

Nu uit niciodată că un copil responsabil câștigă respectul și admirația celor din jur.

Precum spunea cunoscuta scriitoare americană Dorothy Law Nolte, „Copiii învață ceea ce trăiesc”.

Mihail VODĂ,
elev în clasa a V-a „A”
la Liceul Teoretic „Orizont”,
filiala Buiucani

De Ziua Mondială a Poeziei

De Ziua mondială a Poeziei, elevii din clasa a III-a „B” de la Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare” din Drochia, împreună cu învățătoarea lor **Rodica Golban**, au marcat acest eveniment la Biblioteca pentru Copii. Elevul **Andrei Vasilachi**, câștigătorul Premiului I la Concursul Raional al Declamatorilor Poeziei lui Grigore Vieru, a recitat cu mult suflet din creația viereană. I s-au alăturat colegii cu poezii aparținând mai multor autori. În plus, au prezentat publicului și propriile încercări literare, scrise la îndemnul învățătoarei. În acest context, câțiva dintre elevii săi, și anume: **Eva Ciumac**, **Bogdan Caidaliuc**, **Nichita Bubulici**, **Bianca Pascaru** și **Artiom Gheletiu** au hotărât să trimită versuri compuse de ei la revista lor preferată „Florile Dalbe”, la care s-a abonat clasa întregă.

„Poezia e o stare a sufletului, au zis copiii în final, o stare care te face mai bun, mai romantic, mai simțitor, mai bogat sufletește și te ajută să-ți exprimi emoțiile.”

Nina BEJAN, bibliotecar principal

Silvia ZAPOROJAN, director adjunct, Biblioteca pentru Copii

or. Drochia

IAR E PRIMĂVARĂ...

*Natura se trezește,
Copacii înmuguresc.
Câmpia înverzește,
Ghiocicii îmi zâmbesc.*

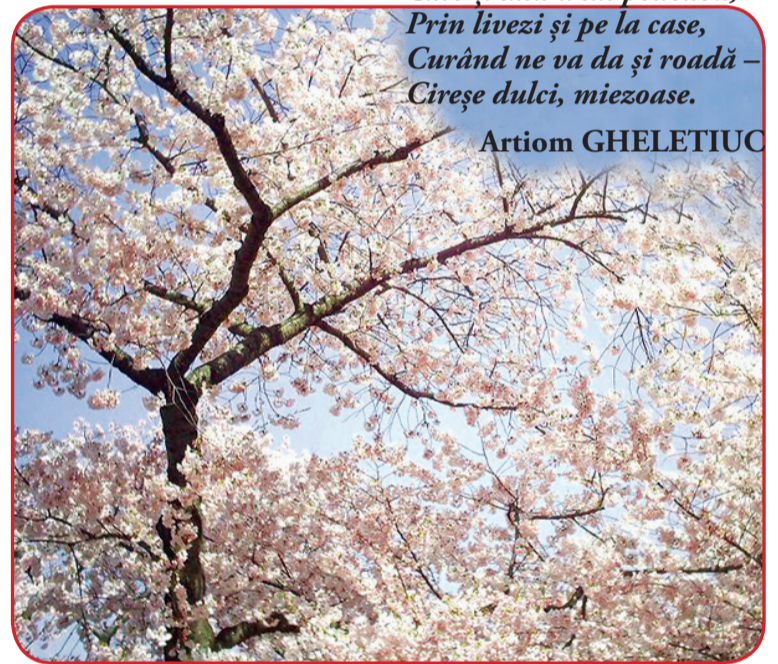
*Păsările călătoare
Vin la cuiburi pe sub soare.
Cântă cucul cu ardoare,
Despre ce ne spune, oare?*

Bogdan CAIDALIUC

NINGE CU FLORI DE CIREȘ

*Se așterne în ogradă
Un covor dalb de zăpadă.
Fulgi-s mulți ca niciodată,
De se miră – o lume toată.
Păi, e chiar cireșul roditor,
Care-și cerne-a sale flori –
Mici petale parfumate,
Zglobii, firave, purtate
Pe aripa vântului,
Deasupra pământului
Dar e loc de întristare? –
Căci copacul cu onoare
Care-și lasă-a lui podoabă,
Prin livezi și pe la case,
Curând ne va da și roadă –
Cireșe dulci, miezoase.*

Artiom GHELETIU

FRATELE MEU

*Sunt bădiță norocos .
Frățioru-i – Făt-Frumos,
Cocostârcul l-a adus
Și în brațe mi l-a pus.*

*Pruncul nostru-i mititel
Și îl cheamă Ionel,
Face mare gălăgie
Da-l iubesc la nebunie!*

*Norocos e pruncul care
Are-un frățior mai mare.
Așa cum îl iubesc eu –
Prietenii vom fi mereu!*

Nichita BUBULICI

BUNICA

*Bunico, ești o comoară –
Lângă tine-i tare bine!
Cu atâtea griji în spate,
Răbdarea te mai ține ?!*

*Tu ești o mare de iubire,
Și când vii la noi cu drag,
Ca un trandafir, frumoasă,
Alerg să te cuprind din*

prag!

Eva CIUMAC

MAMA – ÎNGER PĂZITOR

*Mama-i înger păzitor,
Ce mă veghează,
Cântec nemuritor,
Pâine caldă și oază.*

*Măicuța mea știe
Sfaturi înțelepte să-mi dea.
Și la greu, dar și la bine
Mereu mă va ajuta.*

*Din suflet îi mulțumesc
Mamei pentru toate.
Cu iubire azi răsplătesc
Ale ei bune fapte.*

Bianca PASCARU

Dragă redacție!

Vă expediez poeziile elevilor mei din clasa a VI-a „B” cu speranța că cititorii revistei „Florile Dalbe” vor aprecia străduința lor creativă și ne vor bucura și ei cu rânduri inspirate despre pace și bunătațe, despre neam, grai și țară.

Natalia BEJAN, profesoară de limba și literatura română la Liceul Teoretic „Mircea Eliade”

or. Nisporeni

*De vezi că cineva a căzut,
Ridică-l de jos, vezi
de-i rănit.
Fapte bune dacă-ai să faci,
Tuturor o să le placă.*

*Pentru că e mult dorită,
Pacea este prețuită.
Pacea-i pentru fiecare –
Pentru mic și pentru mare!*

PACEA-I PENTRU FIECARE...

*Orice vârstă ai avea,
Păzește pacea-n țara ta.
Fii bun și-o prețuiește
Și cu iubire-o înmulțește.*

TARA

*A înflorit în inimi primăvara
Ca dorul meu cel cald și sfânt,
Iar prin oraș se plimbă, seara,
Pacea și iubirea de pământ.*

*E-atâta de frumos și bine
În țara mea cu neam și grai,
Unde lin izvorul îngână
Despre-un tărâm cu veșnic
rai.*

*E-atât de bine-n țara asta
Cu oameni mândri, cu bunei,*

*Că iar deschid cu dor
fereastra
Ca să-i adun pe toți ai mei!*

*E-atât de pură primăvara,
De-i simt verdeața în
cuvânt.*

*Și cânt și-n vis dulcea povară –
Căci am cu țara
legământ!*

Daniel BEJAN

LUMÂNAREA BINELUI

*Dacă binele-ți dorești,
Copile, să te mai gândești
Să-ți stăpânești supărarea,
Cearta s-o ocolești.*

*Nu-ți fie frică deloc –
Nu e furtună și nici potop.
Lumânarea binelui aprinsă
Nu trebuie vreodată stinsă.*

Dragoș-Constantin
CHIRCA

AVE
TERRA!

Nr. 4 (354)

Pagină
de cultură
și educație
ecologică

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

De veghe naturii

ADUCEM UN OMAGIU TERREI

Gimnaziul „Anatolie Sîrghi” se află într-o localitate rurală, cu multe tradiții și obiceiuri. Aici au loc activități cu implicarea elevilor în pregătirea lor pentru viață. Nu în ultimul rând, ne preocupăm viitorul localității noastre. O activitate ce se repetă din an în an, este Luna ecologică 15 martie - 15 aprilie, care are ca scop restabilirea echilibrului ecologic al mediului.

● Moment de salubritate pe malul râului

Primăvara, proverbul „Curățenia e mama sănătății” exprimă mai bine ca oricând tradiția moștenită de la strămoși de a face curățenie peste tot. În scopul sensibilizării comunității școlare, fiecare clasă a pregătit un poster dedicat acțiunilor de ecologizare, de voluntariat, pe care l-a prezentat, pe data de 15 martie, în fața colegilor. Elevii din alte clase le-au adresat întrebări, iar autorii au găsit răspunsuri care i-au făcut pe participanți mai informați și mai responsabili de obligațiile asumate.

Activitățile de plantare „Un arbore pentru dănuirea noastră”, desfășurate tradițional la gimnaziu, sunt așteptate de elevi, mai ales pentru faptul că diferă de la an la an. În această primăvară am plantat vișini, liliac, nuci, flori. Asta ne bucură ochii și sufletul. Sunt mulțumiți și localnicii.

Nu a trecut neobservată nici Ziua Mondială a Apei, pe care o marcăm cu drag și cu mândrie, pentru că Talmaza e situată pe malul râului Nistru. Localitatea e traversată de afluentul său, Nistru cel Chior, locul preferat de odihnă al locuitorilor satului. Cu acest prilej, am efectuat lucrări dedicate apelor, am

lansat mesaje de sensibilizare a societății privind importanța apei pentru omenire. Ne îngrijorează, în mod deosebit, apele menajere (adică apele folosite în procesele industriale de producere sau în gospodăriile oamenilor, apele fiind poluate cu substanțe toxice sau reziduuri, care le alterează caracteristicile fizice, chimice și bacteriologice inițiale), evacuate prin intermediul sistemului de canalizare în receptori naturali – râuri, lacuri, mări – sau pe diferite terenuri, cu sau fără epurare prealabilă. Din păcate, în localitatea noastră nu există o canalizare unică, nu se face epurare, filtrare și toate deșeurile nimeresc în mediul natural. Atragem atenția APL asupra acestui fenomen in-

tament responsabil în rândul tinerilor, iar, prin exemplul lor, de a stimula spiritul participativ al maturilor: părinți, bunici, prieteni, angajați din diferite domenii. Astfel, sperăm să reducem semnificativ cantitatea deșeurilor stocate în râulețul din localitate, să creștem ponderea deșeurilor reciclabile colectate selectiv și valorificarea acestora.

1 aprilie, Ziua Mondială a

● Căsuțele pentru păsări sunt gata!

Păsărilor, am dedicat-o construirea de căsuțe și cantine pentru păsări, pe care mai apoi le-am instalat în copacii din jurul școlii. E o priveliște deosebită!

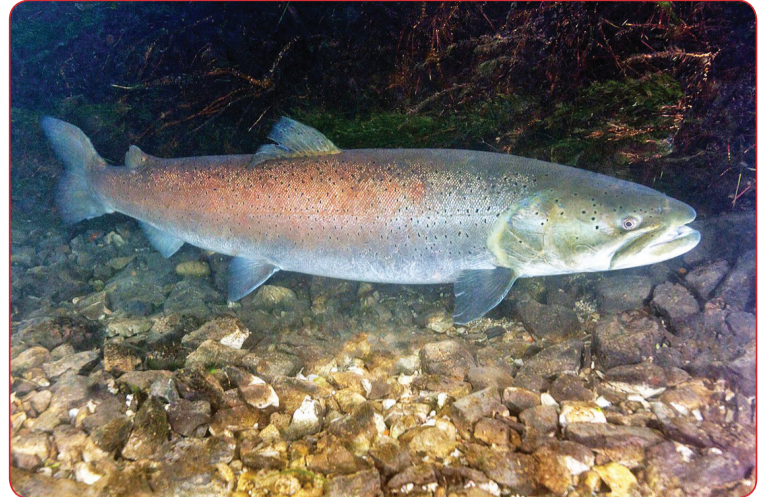
La 22 aprilie, de Ziua Pământului, am plantat flori și ne străduim să fim mesageri ai binelui pe Terra, organizând activități de protejare a mediului înconjurător. Am lansat mesaje de sensibilizare a comunității școlare pentru o implicare mai activă a elevilor în stoparea poluării aerului care, în ultimul timp, devine insuportabil din cauza gazelor de la eșapament produse de autovehicule utilizate excesiv în localitatea noastră. Împreună, vom continua să dezvoltăm cultura bazată pe respect față de mediu și semeni, să promovăm modul sănătos de viață.

Ecaterina PROCOPII, director adjunct pentru educație, profesoară de geografie și biologie la Gimnaziul „A. Sîrghi” s. Talmaza, r-nul Ștefan-Vodă

stalând panouri informative, distribuim mesaje încurajatoare. Campania de informare și colectare a deșeurilor pe malul râului este realizată cu scopul de a educa un compor-

File din „Cartea Roșie”

LOSTRIȚA

Este o specie vulnerabilă, al cărei efectiv se reduce. Se întâlnește în cursul inferior al râului Prut. Este răspândită în bazinul Dunării, de-a lungul întregului curs, precum și în lacul Ialpuș.

În perioada îngrășării preferă locurile adânci ale râului, dar intră adeseori și în bălțile acestuia, unde sunt concentrate surse de hrană. La începutul lunii martie – începutul lui aprilie, femela depune până la

cinci mii de icre în gropițele făcute în prundiș. Ecloziunea larvelor are loc peste 35 de zile, spre toamnă puietul atingând lungimea de 15 cm și masa de 140 g. De obicei, masa indivizilor adulți e de 3-5 kg, lungimea corpului, de 40-70 cm. Se hrănește, mai ales, cu pește. Despre reproducerea în captivitate nu sunt informații. În cursul inferior al Prutului se întâlnesc indivizi izolați. Lostrita este ocrotită conform legislației.

Vestitorii primăverii

CINE VINE PRIMUL?

E primăvară, e aprilie și păsările revin la cuiburile lor. Prima vine barza, „doamna cu catalige”. Ea parcurge 6-8 mii de km (uneori face 2000 km pe zi), pornind din Africa de Sud. De pe aceleași meleaguri se întoarce acasă și rândunica. Din urmă o ajunge graurul. Cucul-profitor vine tocmai din Australia, Asia sau Sudul Africii.

De azi-pe mâine trebuie să ne sosească și privighetoarea, care e nu numai cea mai bună cântăreață, dar și un harnic sanitar (aceasta distruge zilnic aproape 500 de insecte!). Apoi, poposește ciocârliia. Dacă nu știați, aflați că și alte păsări: pupăza, prepelița, potârnichea, turturica, mierla, grangurul, lebăda, pelicanul au iernat în țări străine.

Mai cunoașteți și alte păsări migratoare? Numiți-le! Așteptăm răspunsurile voastre și vă invităm la colaborare activă cu pagina „Ave Terra!” pe adresa de e-mail a redacției: contact@floriledalbe.md

Marcela BENEĂ s-a născut pe 4 iunie 1948 în satul Văratice, raionul Râșcani. A absolvit Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova, 1972; profesoară de limba română, redactor la editura *Cartea moldovenească*, redactor literar la Filarmonica Națională, redactor superior la Comitetul de Stat pentru Radioteleviziune. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Volume de versuri: *Zestre* (1974), *Poveste neterminată* (1988), *Evadare din frescă* (2008) *101 poeme* (2012, antologie); *Traducătorul de suferințe* (2015), *Rupere de nori* (2021); *Eu sunt cartea* (2022), antologie.

Premiul Uniunii Scriitorilor OPERA OMNIA pentru întreaga activitate literară, 2021. Medalia EMINESCU, 2023.

O FETIȚĂ SAPĂ GRĂDINA

Poate fi un tablou autentic sau un negativ bine păstrat în memorie: o fetiță sapă grădina, singurică sapă o grădină imensă, în timp ce mama sa zace bolnavă în casă... Chipul fetiței e palid, mâinile – obosite, palmele – cu bătăături și bășici proaspete spărgându-se – din ele zeamă curge și ustură până la lacrimi, dar durerea nu încapă-n tablou, nu se înregistrează pe peliculă. Fetița sapă încontinuu, sapă un pământ care e negru o îngrijorare care e neagră – mai târziu va arunca în țărâna afânată grăunți de porumb va sădi speranțe și visuri, iar pământul nu va mai rămâne negru și posomorât – va veni vremea când va prinde culoare. O fetiță sapă grădina.

PREGĂTITĂ PENTRU MIRACOL

Relief deluros al memoriei, lași o cărare să coboare, să suie, o cărare, mărginită toamna de arsul pelin, de tufe de cătină, ce zgârie neastâmpărul viu, al copilăriei, sfâșie umbre, o singurătate, întotdeauna, pregătită pentru miracol.

LINIȘTEA

Liniștea e un teren nivelat pe care nu se joacă fotbal, zăpadă fără urme, sens fără sens; prea cuminte, nu iubește, nu naște... Vara, o mută furnică Trage cu jale de ea: Mergi, soro, -n vacanță!

CĂRAREA

În copilărie, primăvara venea pentru mine numai la noi acasă: mai întâi se topea zăpada, iar pâraiele curgeau la vale chiar pe lângă zidul de piatră și pe lângă tufele de cătină ghimpoasă.

Muzica lor era suavă și jucăușă. Apoi adia vântul și zvânta cărarea ce ducea de la pragul casei până la cuptorașul de lut: alergam pe ea până tipăream bine aluatul de humus și, în cele din urmă, încălțam sandalele noi cumpărate de mama – mai trăgeam fericită o fugă-două pe cărarea – acum mult mai bună, apoi așteptam nerăbdătoare să vină Paștele.

ȘI EXTRATEREȘTRII SCRIBU POEZII?

Și extraterestri scriu poezii? Cântă, pictează cosmosul, dar și enormii lor ochi pe care nu-i poți citi? Pământul pentru ei e un semn zodiacal, o stea albastră ce-i inspiră și le influențează destinele?

Sunt extraterestri bogați și extraterestri săraci sau fiecare are blidul său zburător: se plimbă cu el prin Univers, mai dau câte o raită și pe bătrânul Pământ? Se amuză, se miră, ne privesc cu dispreț sau îngăduitor ca pe niște copii neastâmpărați și negliobi? Al cui este Dumnezeu?

Fiecare stea cu cerul ei, fiecare cer cu păsările sale, fiecăre poezie cu poetul său, fie și extraterestru, numai neprevăzutul stă ascuns în camera lui Dumnezeu.

UMBRA CUVÂNTULUI

Umbra cuvântului nu se lasă văzută iar când este surprinsă și chiar îmbrățișată o recunoaște și o vede doar sufletul: al tău sau al meu depinde dincotro bate lumina. Umbra cuvintelor unui poem coboară de sus de aceea vibrează sufletul uneori se cutremură atât de intensă și de insuportabilă este frumusețea cuvintelor. Ah tu, poetule, vânezi umbra cuvintelor sau poate chiar sufletul tău este un generator ce pune în mișcare jocul delirant și sensibil iar umbra cuvintelor se răsfrânge în timp, sublimă, nemuritoare.

DACĂ ȚII CU TOT DINADINSUL

Dacă ții cu tot dinadinsul să fii pasăre, uite, îți desenez două aripi ascuțite, capul cu cioc, ochii mici și rotunzi parcă ar fi sfredeliți, trupul acoperit de puful finuț ca de o umbră liniștitoare, piciorușe subțiri ca paiul, gheruțe și coada în formă de foarfece ce nu taie nimic, nici măcar aerul. Pari a fi gata... Acum zboară, plutește peste aceste case cam melancolice și peste aceste grădini dezgolite, și peste colibebe sărăcicioase din îndepărtata Americă Latină. Zboară, omule, ca o pasăre, nu ca cineva bun de legat. Adio!.. Sau poate ne revedem la anul: tu planând deasupra lașității mele, eu admirându-ți curajul.

Versuri noi de Titus ȘTIRBU

La o întâlnire cu cititorii, o fetiță din clasa a doua m-a întrebat: „Ce este Patria?” Îi răspund. Și nu doar ei, ci tuturor copiilor.

PATRIA

Cetatea din Soroca și Suta de Movile, Răutul și Nistrul cu licăriri de stea, Orchestra „Lăutarii” și Valul lui Traianus – Aceasta ne e Patria, mândriți-vă cu ea! Muzeul de la Donici, Codrenii lui Dabija, Orheiul Vechi și Codrii, plantații mari de vii, „Plăieșii” lui Gribincea și satul Pererita, Aceasta ne e Patria, mândriți-vă, copii!

Dar voi să știți: acuma nu-i Patria întregă, Ea este doar o parte din tot ce-a fost cândva, Cu Iașul, cu Suceava, Siret și Marea Neagră, Când România-mamă pe toți ne-mbrățișa. Căci nu-i departe timpul și fi-vom împreună, Nu vom uita de cei ce ne-au produs dureri. Ne vom mândri cu toții de-o Patrie comună: Cu Labiș, Ipoteștii și Pupăza din tei.

DAN ÎNVAȚĂ A DANSA

Cunosc un elev: e Dănuț, Băiat harnic și drăguț. Cu amici, colegi, voi spune, Se împacă de minune.

Mai deunăzi, la serată, Iar l-a probozit o fată: – Zece-ai împlinit deja, Însă... nu știi a dansa!

(Dan, la joc, întâmplător, A călcat-o pe picior)... Orice pică-i cu folos: Dan e foarte-ambitios.

Când e singurel în casă, Pune-o melodie – aleasă Și se-nvăță a dansa. Dar știți cum? Cu mătura!

MOTANUL MICKEY

Motan ca Mickey vei găsi mai rar. Motanul Mickey – i mare gospodar. Așteaptă cu răbdare toți să iasă Și-ncepe-a porăi prin casă. Păpușa și ciupicii – în ungher; Sticluta cu parfum – sub frigider, Vopsea cea de ghetă – sub covor,

Cravata lui bunelu – în urciur, Inelul și cerceul – în borcan, Creionul, ochelarii – sub divan.

Și după ce pe toate-așa le-așază, Motanul Mickey stă și meditează: „Stăpânul meu, când va-nțelege oare Că-aceste mici și simple lucrăsoare Au locul lor, acel adevărat: Sub masă, lângă ușă și sub pat!”

MINGEA

La măsuta din grădină Radu tema nouă-nvăță. Literele fug de-a valma, – Numai mingea vede-n față!

Ce-a – nvățat – nu ține minte, Mai încearcă încă-o dată, Dar în ochi se bagă iară Mingea lui cea adorată.

El printre adversari pătrunde, Cu viteză mingea-și poartă, O lovește, iar portarul Se trezi cu mingea-n poartă.

Și, de bucurie, Radu De la masă vânt își face... – Ce-i cu tine?! strigă mama. – O albină nu-mi dă pace!

Mugurași

PAȘTELE

Cu toții așteptăm
O mare sărbătoare,
Postim și ne rugăm
S-ajungem cu răbdare.

Mă rog la Dumnezeu
Să-mi dea sănătate,
Să pot vedea mereu
Lumina cea din noapte.

Din timp ne pregătim
De Sfânta Înviere,
Păscuțe împletim
Și cozonaci cu miere.

În noaptea Învierii
Ne cerem toți iertare
Și-n glas, cu bucurie,
Rostim cu toți curat:
– Hristos a înviat!

Emma MACOVEI, elevă
în clasa a V-a

s. Fundul Galbenei,
r-nul Hîncești

Debut la „F. D.”

OCEANUL
DE AFARĂ

Îmi port tălpile spre mare,
Să le ud cu apă vie
Să le ard cu stropi de soare
Râni vopsite cu cerneală.

Stau în tihnă la crepuscul
Să-nghit soarele ce-apune
Să-mi pictez în minte locul
Și mă pierd în albe spume,
În oceanul de afară...

TĂCERE
NOCTURNĂ

Sub cerul plin cu stele
El scrie litere pe piele.
Lacrimile dulci din gene
Udă buzele cu miere.

Străini pe stradă se adună,
Același suflet iarăși umblă,
Tăcere profundă nocturnă.
Privesc pe geam în clar de lună.

SUFLET
TÂNĂR

Mâini, picioare tot se plimbă.
Dus de vânturi, corpul umblă
Căutându-și calea vieții.
Dulce-i roua dimineții,
Blând îi scaldă fruntea feței.

Suflet rece umblă drumuri,
Se aruncă-n ape turburi,
Când deasupra zboară vulturi...

Valeria VLADIUC, 16 ani,
elevă la Liceul Teoretic
„Dante Alighieri”
mun. Chișinău

Campania Națională de promovare a lecturii „Să citim împreună!”

„MINUNEA” NAȘTE MINUNI

Elevii din clasa a IV-a „C” (învățătoare Rodica Busuioc-Pojoga) de la Gimnaziul „Adrian Păunescu” din capitală și-au creat o adevărată sărbătoare. E vorba de spectacolul literar-muzical-artistic pe care l-au organizat prin diversele forme atractive, cognitive, emoționale, dar și de cunoaștere a unor învățăminte, pe care le prinzi ușor, când faci parte din colectivul în care fiecare își are locul și rolul lui. „Ambasadorii” lecturii au fost Ștefan Chihai și Ilinca Juratu. Textul autorului l-a citit Emilia Lozovanu. În spectacolul cu păpuși au participat Dan Gajuman (ariciul) și Mihai Drucio (ursul). Iar Sofia Ciuhrii s-a laudat cu o lucrare minunată pictată de ea.

Aici e meritul unui pedagog talentat precum e Rodica Busuioc-Pojoga, îndrăgostită de profesia sa. Totul face cu multă răbdare, creativitate, bunăvoință și înțelepciune. Toți cei prezenți am gustat din „buchiile” lui Ion Creangă, grație cărora am citit pe tablă titlul cărții „Minunea”. Părtași ai evenimentului au fost și elevii din clasa a II-a „B” (învățătoare Iulia Bordian).

Cartea „Minunea”, scrisă de Elena Baciu-Mihailov și ilustrată de Aliona Bereghici, i-a molipsit pe toți de dorința de a fi creativi și plini de imaginație, prezentând o mulțime de lucruri care au completat conținutul cărții prin fan-tezie și strădiunță. Copiii au pregătit și „Cântecul aricelului”, care va ajunge neapărat acolo, în Canada, unde se află autoarea cărții, Elena Baciu-Mihailov.

Oaspeți așteptați au fost: Aliona Bereghici, o talentată pictoriță, cu mai multe cărți ilustrate la noi în țară, dar și peste hotare, Aliona Grinco și Tamara Pereteatcu, bibliotecare la BNC „Ion Creangă”.

Elevii au aflat lucruri interesante despre cărțile și autorii din actuala Campanie de promovare a Cărții „Să citim

„Cartea și lectura pentru mine înseamnă CREȘTERE”
(Ion Anton)

Este în plină desfășurare Campania de promovare a lecturii „Să citim împreună!”, ediția a XIII-a, organizată de Ministerul Culturii, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” și în colaborare cu Uniunea Scriitorilor.

împreună!”, cât și despre edițiile anterioare; după care criteriile sunt selectate cărțile, căror categorii de cititori sunt adresate cele șase cărți ș. a. Cei prezenți au trăit bucuria întâlnirii cu Aliona Bereghici, care le-a povestit cum se ilustrează o carte, câte lucruri trebuie să cunoști în plus la cele citite în carte. E vorba de frământări, imaginație și, principalul, e să te poți transfera în lumea fascinantă a copilăriei.

Nu ne rămâne decât să ajungem la o concluzie sugerată cândva de poetul Iulian Filip: „Cartea bună gând adună”. Gândul cel mai important sugerat de autoarea cărții, Elena Baciu-Mihailov,

este să prețuim locul unde ne-am născut, să prețuim tot ce ne înconjoară, frumusețea pe care o avem, prietenii adevărați și oamenii dragi. Am să vă spun un secret: am văzut azi cu ochii mei cum la Gimnaziul „Adrian Păunescu” copiii cresc frumos.

La finele activității, fiecare copil a primit în dar câte un exemplar al săptămânalului „Florile Dalbe”, cu îndemnul redactorului-șef, scriitorului Ion Anton, ca elevii să-l citească, să se aboneze la el, deoarece, alături de carte, este un prieten fidel al copiilor de toate vârstele.

Tamara PERETEATCU

EVENIMENT CULTURAL

POEZIA – O STRUNĂ VIE A SUFLETULUI

Poezia a fost și va rămâne mereu o strună vie a sufletului pentru toate generațiile. E un fapt demonstrat de elevii din clasele primare și gimnaziale, prezenți la o activitate care s-a desfășurat în incinta bibliotecii. Ei au declamat versuri ale scriitorilor clasici Vasile Alecsandri și Mihai Eminescu, dar și ale autorilor contemporani precum sunt: Grigore Vieru, Ion Anton și Tituș Știrbu. Ne-a bucurat faptul că elevii au recitat și poezii inserate în paginile revistei noastre îndrăgite „Florile Dalbe”. Au

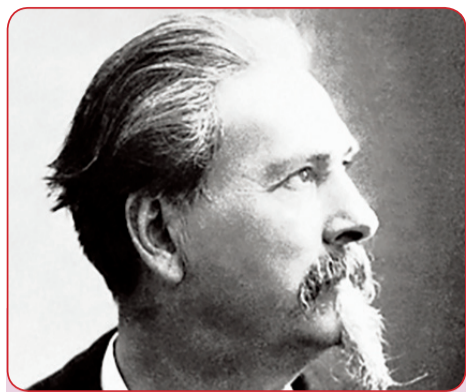
fost vernisate desene semnate de copiii talentați în pictură ce și-au redat sentimentele și gândurile în imagini și culori. Cei mai iscusiți declamatori și artiști plastici începători au primit Diplome de gradul I, II, III și mențiuni conform categoriilor de vârstă 7-10 ani și 11-14 ani. La prima categorie de locuri premiate s-au învrednicit pentru recitare elevii: Taisia Mereacre (poezia „Dorul și limbă” de Grigore Vieru), Victor Perde și Ionela Burlacu. La categoria a doua au fost menționate Camelia Matvei cu

poezia „La arat”, subsemnata cu poezia „Și dacă...”, și Maria Gabură. La secțiunea desen, a fost apreciată creativitatea și originalitatea elevilor Maria Gabură, Cristina Macarie și Vladlena Gabură, care s-au bucurat de apreciere și locuri premiate. Tudor Arghezi afirma că „versul va rămâne veșnic o înaltă țință literară”. În acest context sunt potrivite spusele jurnalistului și profesorului nostru, dl Sergiu Ștefan: „...prin organizarea unor asemenea activități se încearcă a promova creația poetică în rândul tinerei generații, a-i cultiva gustul estetic și dragostea față de cuvântul scris”. În final, dl profesor i-a îndemnat pe elevi să simtă mereu farmecul Poeziei, continuând a-i descoperi tainele prin lectura asiduă a cărților și a publicațiilor periodice destinate elevilor... Activitatea s-a încheiat cu un inspirat mesaj de mulțumire din partea dnei bibliotecare Tatiana Corja către toți participanții la evenimentul cultural.

Alexandrina DOBOȘ,
elevă în clasa a VI-a

Gimnaziul Bujor, r-nul Hîncești

Coordonator de pagină: Ion ANTON

Viitorul poet face studii la școala rurală de la Saint-Michel-de-Frigolet, apoi la Pensioanatul Dupuy și la Colegiul Regal din Avignon. Prima sa încercare poetică este traducerea unui psalm (1846). După ce își susține bacalaureatul la Nîmes (1847), compune într-o primă formă poemul în patru cânturi *Li Meissoun* (Secerișul), imitație a Georgicelor lui Virgiliu (1848). În același an este trimis la Aix-en-Provence spre a-și lua licența în drept și publică singura poezie pe care a scris-o în limba franceză, *Odă închinată Republicii*.

În 1854, Mistral, împreună cu alți scriitori de limbă provensală (felibri), înființează societatea literară *Le Félibrige*. În anul 1869, printr-un discurs poetic cu puternice note entuziaste, Mistral onora poezia latină: „Ridic paharul în cinstea Cataloniei, sora noastră!, a Spaniei, prietena noastră! și a Franței, mama noastră!”. Clasic prin structură și vocație, Mistral își face prieteni statornici printre literații și intelectualii români, îndeosebi pe „veselul Alecsandri”, care îi dedică un poem celebru, scris, probabil, cu prilejul vizitei, la 12 mai 1882, la Maillane, la reședința poetului francez.

Albert CAMUS (1913-1960), romancier, dramaturg și filosof francez născut în Algeria, a absolvit Universitatea din Alger și a fost câțiva ani jurnalist la *Alger républicain*. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial a fost membru al Rezistenței Franceze și editor al publicației clandestine *Combat*. După război a colaborat constant la publicații prestigioase din Franța, fiind una dintre vocile cele mai influente ale stângii democratice. Tot în această perioadă a publicat o serie de romane și eseuri filosofice cu un impact persistent, printre care *Străinul* (1942), *Mitul lui Sisif* (1942), *Ciuma* (1947), *Căderea* (1956), *Exilul și împărăția* (1957). În 1957, la doar 44 de ani, Albert Camus a primit Premiul Nobel pentru Literatură.

Albert CAMUS STRĂINUL (Fragment de roman)

GINTEI LATINE

*Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină.
– Strugure negru în teascuri mustește.
Sângele Domnului izbucnește.
Resfiră costița pletoasă
În sfânta adiere a Taborului.
Tu ești ginta cea luminoasă
Viețuind îmbărbătarea pământului.
– Tu pornești clopotele în serbare,
Tu ești aleasa cerului,
Tu ești trâmbița vestitoare
Și mâna dăruind rod ogorului.
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină.
– Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului izbucnește.
Graiul tău din strămoși moștenire
– Râu, – de șapte ori rămurit
Dăruind luminoasă iubire,
Răsunet din raiuri venit.
Fecioară romană, al tău grai auriu
E cântarea Poporului Rege,
Păstrată din veac, pentru veacul târziu,
Cât Cuvântu-n veci va fi lege.
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină.
– Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului izbucnește.
Prea curat al tău sânge lucește
Totdeauna în dreptăți răurind.
Vaslașii tăi cutezară vitejește
Peste zări – lumi noi cucerind.
Gându-ți, în nestăpânită sbuciumare,
A sfărâmat sute de coroane de regi.
O! dacă nu ai fi în dezbinare,
Cine ar îndrăzni să-ți făurească legi?
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină.
– Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului izbucnește.
Aprinde-a făcliei floare
Luând foc din sămânța stelelor,
Când ai intrupat în piatră și culoare
Frumusețea frumuseților.
Tu ești leagănul artei dumnezeiești,*

*Ai harul dător de frumusețe.
Izvor al bucuriilor ești
Și tinerețe fără bătrânețe.
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină.
– Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului izbucnește.
A femeilor tale neprihănită mlădiere
A însuflețit înmulțită podoabă templelor,
La izbânda și la a ta durere
Au tresărit inimile tuturor.
E înflorită pajiștea când ești în floare,
Dar la rătăcirea gândului tău, omenirea
rătăcește
Și când strălucire treci prin întunecare,
Lumea în jale cerneste.
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină,
– Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului izbucnește.
Marea ta limpezeste seninul,
Când albesc pânzele corăbiilor.
Mângâindu-ți călcăiele, argintește țărnuț,
Iar valul leagănă albastrul cerurilor.
Marea ta – veșnic zâmbet legănând –
Domnul a dăruit-o – minune –
Ca un brâu sclipitor, legând
Laolaltă popoarele brune.
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină.
– Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului izbucnește.
Pe coastele înșorite crește
Măslinul victorios, semn de pace
Și belșug al moșiilor domnește,
Vița rodnică ciorchinele își desface.
Gintă latină, în amintirea
Trecutului tău ce gloria își duce,
Înalță-te, în spre speranță unirea
Și înfrățeste-te sub cruce.
Înalță-te, Gintă latină,
Sub soare în mândră lumină,
Strugure negru în teascuri mustește,
Sângele Domnului rodește.*

În românește de Adrian MANIU

Vasile ALECSANDRI

Poetului Mistral

*Doi Mistrali în lume sunt.
Unul cântă
Și încântă
Ca o harpă dulce-n vânt.
Altul muge
Și distruge
Tot ce-atinge pre pământ.*

*Unul face cu-al său grai
Să-nverzească,
Să-nflorească
Pomi și inimi ca în rai.
Altul trece*

*Crunț și rece.
Seacă inimi, seacă plai.
Când Mistralul cel dușman
Sufală, zboară
Și-nfioară,
Tu, ce cauți un liman,
Mergi, grăbește
De găsește
Pe Mistral de la Mailan,
Și poet de vrei să fii,
Fă la soare*

*Vânătoare
Prin Alpiile-albăstrii
Ș-o primblare,
Lin pe mare,
Pintre Insule-aurii.
Iar de vrei pe verde mal
Să duci viață
Cu dulceată,
Deie-ți Domnul mândru cal
Ș-o iubită
Înzeită
Ca Mireio lui Mistral.*

...Azilul e la doi kilometri de sat. Am făcut drumul pe jos. Am vrut s-o văd pe mama imediat, dar portarul mi-a spus că trebuie să mă duc la director. Cum era ocupat, am așteptat puțin. Portarul a vorbit tot timpul cât am așteptat și, în sfârșit, am ajuns la director: m-a primit în biroul lui. E un bătrânel firav, decorat cu Legiunea de Onoare. S-a uitat la mine cu ochii lui de un albastru deschis. Apoi mi-a strâns mâna pe care a ținut-o atât de mult în mâna lui, încât nu prea știam cum să mi-o retrag. A consultat un dosar și mi-a spus: „Doamna Meursault a intrat aici acum trei ani. Dumneata erai singurul ei sprijin.” Am crezut că-mi reproșează ceva și am început să-i explic. Dar el m-a întrerupt: „N-ai de ce să te justifici, dragul meu. Am citit dosarul mamei dumitale. Nu aveai cu ce s-o întreții. Ea avea nevoie de o îngrijitoare. Salariile voastre sunt mici. Și, la urma urmelor, era mai fericită aici.” Am spus: „Da, domnule director”...

Directorul mi-a vorbit mult. Dar eu aproape că nu-l ascultam. Apoi mi-a spus: „Presupun că vrei s-o vezi pe mama dumitale”. M-am ridicat fără să spun nimic și el a luat-o înaintea spre ușă. Pe scară mi-a explicat: „Am transportat-o la mica noastră morgă. Ca să nu-i tulburăm pe ceilalți. Ori de câte ori un pensionar de-al nostru moare, ceilalți sunt nervoși timp de două, trei zile. Și asta îngreunează serviciul”. Am intrat. Era o sală foarte luminoasă, văruiată, cu plafon de sticlă. Drept mobile, scaune și capre în formă de X. Pe două din ele era așezat, în mijlocul sălii, un sicriu alb cu capacul pus. Se vedeau numai șuruburile încă neștrânse, sclipind pe scândurile vopsite cu coajă de nucă. Lângă sicriu stătea o infirmieră arabă în halat alb, legată la cap cu o basma colorată. În clipa aceea, portarul a apărut în spatele meu. Alergase pesemne. S-a cam bălbăit: „Am acoperit-o, dar trebuie să deșurubez capacul ca s-o puteți vedea”. Se apropia de sicriu când l-am oprit. Mi-a spus: „Nu vreți?” Am răspuns: „Nu!” El s-a oprit și eu mă simțeam prost pentru că îmi dădeam seama că n-ar fi trebuit să spun asta. După un timp, s-a uitat la mine și m-a întrebat: „De ce?”, dar fără reproș, ca și cum ar fi vrut numai să știe pricina. Am spus: „Nu știu”. Atunci, mușcându-și mustața albă, a declarat fără să mă privească: „Înțeleg”. Avea ochi frumoși, de un albastru deschis, și o față cam roșie. Mi-a dat un scaun și s-a așezat și el ceva mai îndărăt. Femeia care stătea de veghe s-a ridicat în picioare și s-a îndreptat spre ieșire... I-am spus portarului, fără să mă întorc spre el: „De mult ești aici?” A răspuns imediat: „Cinci ani” – ca și cum s-ar fi așteptat dintotdeauna la întrebarea mea...

În mica sală mortuară, mi-a povestit că intrase la azil din sărăcie. Cum se simțea în putere, s-a oferit să facă această slujbă de portar. I-am atras atenția că în definitiv era și el un pensionar. Mi-a spus că nu. Mă izbise mai dinainte felul lui de a spune: „ei”, „ceilalți” și mai rar „bătrâni”, vorbind despre pensionari, dintre care unii nu erau mai în vârstă ca el. Dar, firește, nu era același lucru. El era portar și, într-o oarecare măsură, avea drepturi asupra lor. Infirmiera a intrat în acel moment. Se lăsase brusc deasupra geamlăcului. Portarul a învățat comutatorul și eu am fost orbit de strălucirea

neșteptată a luminii. El m-a poftit să merg în sala de mese la cină. Dar nu-mi era foame. Mi-a propus atunci să-mi aducă o ceașcă de cafea cu lapte. Cum mie îmi place foarte mult cafeaua cu lapte, am acceptat și el s-a întors puțin după aceea cu o tavă. Am băut. Am simțit atunci nevoia să fumez. Dar am ezitat, pentru că nu știam dacă pot s-o fac de față cu mama. M-am gândit, n-avea nici o importanță. Am oferit portarului o țigară și am fumat amândoi.

Era o vreme călduță, cafeaua mă încălzise și prin ușa deschisă pătrundea o mireasmă de noapte și de flori. Cred că am ațipit puțin. Un foșnet m-a trezit. Fiindcă închisesem ochii, albeața camerei mi s-a părut și mai orbitoare. În fața mea nu se vedea nici o umbră și fiecare obiect, fiecare unghi, toate curbele se desenuau cu o puritate de care te dureau ochii. Atunci au intrat în cameră prietenii mamei. Erau în total vreo zece și se strecurau tăcuți prin această lumină orbitoare. S-au așezat fără ca vreun scaun să scârțâie. Îi vedeam așa cum nu văzusem niciodată pe nimeni și nici un amănunt de pe fețele lor sau de pe veșmintele lor nu-mi scăpa. Totuși, nu-i auzeam și-mi venea greu să cred în realitatea lor. Aproape toate femeile purtau șorț și cordonul cu care-și încingeau talia le scotea și mai bine în relief pântecul bombat. Până atunci nu băgasem niciodată de seamă ce pântecoase pot fi femeile bătrâne. Bărbaiții erau aproape toți foarte slabi și purtau bastoane. Mă mira că nu-i vedeam pe obrazul lor ochii, ci numai o luminiță lipsită de strălucire în mijlocul unui cuib de riduri. Când s-au așezat, cei mai mulți dintre ei m-au privit și au dat din cap stingheriți; buzele lor fiind în întregime devorate de gura fără dinți, n-am putut să-mi dau seama dacă mă salutau sau dacă era vorba de un tic. Cred mai degrabă că mă salutau...

Am stat așa vreme îndelungată. Nu-mi mai era somn, dar eram obosit și mă dureau șalele. Acum, tăcerea tuturor acestor oameni îmi făcea rău. Auzeam numai din când în când un zgomot ciudat și nu puteam înțelege ce anume este. Cu timpul, am reușit să pricep că dintre bătrâni câțiva își sugeau interiorul obrazilor, făcând astfel să se audă aceste plescăituri bizare. Ei nici nu-și dădeau seama, atât erau de cufundați în gândurile lor. Aveam chiar impresia că această moartă, întinsă în mijlocul lor, nu însemna nimic pentru ei. Acum însă cred că era o impresie falsă. Am băut cu toții cafea, serviți de portar. Pe urmă, nu mai știu. Noaptea a trecut. Îmi aduc aminte că, la un moment dat, am deschis ochii și am văzut că bătrânii dormeau ghemuiți, afară de unul singur care, cu bărbia sprijinită de mâinile încleștate pe baston, mă privea ținută, ca și cum n-ar fi așteptat decât să mă trezesc. Apoi am adormit iarăși. M-am trezit pentru că mă dureau din ce în ce mai tare șalele. Lumina zilei se strecura prin plafonul de sticlă. Puțin după aceea, un bătrân s-a trezit și a tușit îndelung. Scuipea într-o batistă mare cu pătrățele și de fiecare dată aveai impresia că se rupe ceva din el. L-a trezit pe ceilalți și portarul le-a spus că trebuie să plece. S-au ridicat în picioare. Acest priveghi incomod le făcuse chipurile pământii. La ieșire, spre marea mea mirare, mi-au strâns cu toții mâna, ca și cum această noapte în care nu schimbaseram nici un cuvânt sporise intimitatea dintre noi.

Știință și tehnologie

LIDERI AI VIITORULUI

Cum pot interacționa arta și tehnologia? Este o fuziune creativă care generează soluții unice și imaginative la provocările din lumea reală. Au demonstrat-o cu brio cei peste 600 de elevi și antrenori de robotică din întreaga țară care au participat la ediția curentă a competiției „FIRST LEGO League Challenge Moldova” - 2024, intitulată „MasterPiece”. Echipele concurente au arătat că și curiozitatea, și dorința de a învăța te pot ghida spre realizări remarcabile. În cadrul probelor, participanții au exersat nu doar abilitățile tehnice, ci și capacitatea de a gândi creativ și de a depăși obstacolele cu perseverență și ingeniozitate.

Am ținut să aflăm cum iau naștere ideile inovatoare și cine sunt acești tineri ce materializează proiecte de cercetare incredibile, la prima vedere.

Vladimir CORDUNEANU, elev în clasa a XI-a, membru al echi-

pei de Robotică „RoboRangers, Tekwill Academy Kids”, desemnată cu „Premiul Campionului”:

– Echipa noastră a fost creată în 2015, deja suntem la a treia generație și avem patru titluri naționale câștigate. În prezent, în componența echipei suntem șase elevi de la mai multe licee din țară: Cristian ROMANCIUC, Cristian ANDRIEȘ, David BRAGARENCO, Ion PAVELESCU, Mihai MARANDICI și eu. Aproape trei luni am lucrat la construcția roboților și la programare. Competiția a inclus două probe, robotul și un proiect inovativ care rezolvă o problemă socială. Ne-am gândit să creăm un robot care te învață să cânti la chitară. Din copilărie eram pasionat de muzică, în special rock, la fel ca și alți colegi de echipă, și cam de aici am pornit. Am inventat un display, ca o mână, care se fixează în paralel cu corzile chitarei. Inițial, desigur, trebuie să cunoști corzile. Am făcut un sondaj, am fost acceptați și astfel am dez-

voltat ideea. Am testat pe câteva persoane, care au reușit să învețe câteva cântece datorită invenției noastre. Sper că acest produs va fi patentat și căutat pe piață. Lumea tehnologiilor și a roboticii este uimitoare și îi invit pe cât mai mulți copii să o cunoască!

Elena GURIȚĂ, antrenoarea echipei de robotică „RoboTen”, deținătoare a Premiului Mare pentru „Proiectul de inovare”:

– Din această echipă minunată fac parte cei mai talentați elevi de la Liceul Teoretic „Gaudeamus” din capitală: Andrei MOTRUC, Vlad PLEȘCA, Bogdan MOCREAC, Nicolae GOGU, Gabriel OLĂRAȘU, Vlada COVRIG, Cătălin BANARU, Dan MATASARI, Tatiana THOREAC, Alessia DONȚU. Strategia lor inovatoare e bazată pe principiul „Pentru că nouă ne pasă!”. Iar scopul proiectului pe care și l-au propus este crearea unui muzeu prietenos pentru consumatorii de artă cu posibilități limitate. Având o colegă care se deplasează în scaunul cu roțile, ei

SFATURI PRACTICE PENTRU EXAMENELE DE BAC

▪ Încercați să distribuiți echilibrat procesul de pregătire, pentru a nu ajunge cu toate materialele de învățat în ultimele săptămâni.

▪ Faceti-vă un regim relaxat de învățare. Găsiți acea parte a zilei când sunteți productivi/productive (nu e în toate cazurile prima parte a zilei) și învățați câte o oră, urmată de pauze, plimbări. Pauzele sunt recomandate, mai ales, când ajungeți în momentele când simțiți că sunteți supraîncărcați cu informație.

▪ Nu învățați prea multă teorie, e important să selectați informația. Un instrument util este platforma Educație Online, unde sunt lecții înregistrate la toate obiectele.

▪ Să studiezi singur/singură este posibil, dar ore-

le destinate pregătirii în liceu nu trebuie ignorate.

▪ Participați la concursuri și prezentări pe parcursul anilor de liceu. Vă vor ajuta să treceți mai bine peste emoțiile generate de examene.

▪ Dacă aveți impresia din start că nu știți nimic, nu vă grăbiți să dați lucrarea și să renunțați. Sunt totuși trei ore în care puteți să vă gândiți, să vă amintiți, să vă depășiți emoțiile.

▪ Decideți ce merită să scrieți integral pe maculator. De exemplu, la eseul de la istorie vă puteți nota pe maculator doar ideile de bază.

▪ La matematică e bine să folosiți metode diferite, important e să ajungeți la rezultatul corect. De asemenea, greșelile mici nu se depunțează atât de mult dacă e clar că sunt făcute din neatenție.

au fost inspirați să elaboreze un ataș pentru robot, ca să poată și ea vizita un muzeu la nivelul unei persoane fără dizabilități. Astfel, persoanele cu necesități speciale vor fi întâmpinate de un robot care le va ghida pe tot parcursul aflării în muzeu. Pe robot este fixată o cameră de filmat, oferind posibilitatea să admirați de la depărtare tot ce vă dorește inima. Deoarece informația va răsună în câști, veți avea libertatea de a asculta atât cât vă doriți, fără să apelați la un ghid. Atunci când robotul va ajunge în fața unui expozant, camera amplasată pe tavanul

„RoboRangers” de la Tekwill Academy Kids, iar echipa „Cai Verzi pe Pereți” de la Liceul Teoretic „Nicolae Iorga” din Chișinău a câștigat Premiul „Performanța Robotului”. Ministerul Educației și Cercetării le-a oferit un premiu de 50 000 de lei campionilor, care vor reprezenta țara noastră, în iunie, la competiția internațională din SUA.

Prezent la eveniment, Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, i-a felicitat pe toți participanții la competiție, iar învingătorilor le-a urat victorie și la concursul internațional. „Mulțumim și profesorilor care,

muzeului va detecta poziția robotului, sonorizându-se informația legată de acesta. Pe parcursul cercetării, elevii au consultat mai mulți experți în domeniu, au vizitat muzeele din Chișinău, împărtășind ideea noastră. Ne-am dori foarte mult ca acest robot să fie implementat în muzeele din țară pentru a le oferi șanse egale tuturor vizitatorilor. În luna mai, în „Noaptea muzeelor”, vom prezenta robotul nostru în acțiune.

În finala competiției „FIRST LEGO League Challenge Moldova”, au ajuns 29 de echipe, multe dintre care s-au învrednicit de diverse premii. Câștigătorii ediției 2024 au devenit tinerii din echipa

din multă pasiune, neremunerați, găsesc timp să crească generații de ingineri inovatori și au tot respectul și aprecierea noastră”, a spus domnul ministru.

„FIRST LEGO League Challenge Moldova” este un program educațional care încurajează elevii să descopere și să exploreze lumea roboticii, le stimulează creativitatea și gândirea critică. Prin proiectele de cercetare pe care le elaborează, ei găsesc soluții inovatoare, ceea ce îi pregătește pentru a deveni lideri ai viitorului în domeniul științei și tehnologiei.

Consemnare: Eudochia VERDEȘ

Mici, dar geniali!

INVENȚII REALIZATE DE CĂTRE COPII

1. SCAUNUL PLIABIL. Acesta a fost inventat de o fetiță de 11 ani din Statele Unite ale Americii, Jeanie Low, care, pe 10 martie 1992, a primit brevetul de inventator.

2. MINGEA DE BASCHET PENTRU ÎNCEPĂTORI. În 1994, un băiețel de 9 ani pe nume Chris Hass a inventat o minge de baschet care îi învață pe jucători unde să își poziționeze palmele pentru a realiza o aruncare la coș de toată frumusețea.

3. LINGURIȚA COMESTIBILĂ. Sătulă să spele mereu lingurița cu care îi pune de mâncare pisicii, Suzanna Goodin, o fetiță de șase ani din S.U.A. a inventat o linguriță comestibilă, din coca de biscuiți.

SĂ SCRIEM ȘI SĂ VORBIM CORECT!

Rubrică susținută de Gabriela MORARU Nr. 4 (36)

ATROCE

Scurta poveste a cavalerului ATROCE

Dacă vă plimbați pe frumoasele alei ale parcurilor din ÎMPĂRĂȚIA LIMBII ROMÂNE, nu se poate să nu-l întâlniți pe prietenul meu, cavalerul ATROCE. Nu vă luați după numele lui („cumplit”, „sângeros”). Și el este un devotat slujitor al LIMBII ROMÂNE care se poate mândri cu o origine nobilă: se trage din francezescul „atroce” care, la rândul lui, vine din latinescul „atrox, - cis”. Și, după cum știți, mulți cavaleri și domnițe din împărăție nu sunt ocoliți de supărări care vin din partea noastră (vorbitoarea limbii române). Tânărul ATROCE, zic tânăr pentru că el este un neologism, împarte aceeași suferință cu mulți dintre frații săi:

deși este un demn reprezentant al neamului ADJECTIVELOR invariabile, aude des și forma de plural **atroci** care este greșită. E la mîntea cocoșului că un adjectiv invariabil are o singură formă pe care o folosește și atunci când însoțește un substantiv la singular, la plural, la masculin sau la feminin: război **atroce**, confruntare **atroce**, criminali **atroce**, crime **atroce**.

Și, pentru că ATROCE este de felul lui altruist, m-a rugat să vă amintesc și alte adjective invariabile ca el. Iată câteva dintre ele: **ciclamen, cloș, ecosez, eficace, instant, locvace, mov, oliv, pepit, perspicace, propice, roz, vivace, vorace** etc.

DOP

Greșeala la zi

„Își pune doape.” (Concurent, emisiunea „Ce spun românii?”, PRO TV).

Substantivul neutru „dop” are pluralul corect „dopuri”. El nu ridică nicio dificultate în ceea ce privește sensul, chiar dacă se referă la „bucata de plută, de cauciuc, de sticlă etc. cu care se astupă deschizătura unei sticle” sau „cerumenul adunat în canalul auditiv extern al urechii” (DEX).

Există și o expresie care include acest substantiv: (mare) „cât un dop” sau „dop

de saca” care se referă, în glumă, la oamenii mici și îndesați, bondoci.

Formele corecte de plural ale substantivelor FAC BINE LA LIMBĂ!

Interpreți preferați

MUZICA - UN BALSAM

Muzica este ca un balsam pentru suflet. Pentru interpreta Olga Verbițchi acest balsam este nu doar tămăduitor, dar și aducător de succes. Cântăreața a intrat în atenția publicului în 2016, atunci când a câștigat „X Factor România”. Tânăra artistă avea doar 15 ani când a reușit să impresioneze cu o carismă aparte și o voce inconfundabilă.

Originară din Republica Moldova, Cruzești, Chișinău, Olga Verbițchi se bucură de mare faimă pe meleagurile natale. A absolvit Liceul de Arte din Chișinău și facultatea de actorie din București, România. După ce, în 2016, a câștigat „X Factor România”, un an mai târziu, interpreta a lansat prima sa piesă din carieră însoțită și de un clip video, „Prietenă ta”. În toamna anului 2017, Olga a revenit cu o nouă piesă - „Pagini albe”, la care a colaborat cu Kio.

Olga Verbițchi a lansat și un single împreună cu DJ Sava „Coco Bongo”, dar a făcut parte și din proiectul MCulture al lui Damian Draghici, în cadrul căruia a interpretat piesele „Portofele” și „Oameni”, care se regăsesc pe albumul „Naked Truth”. La o altă melodie, la fel de îndrăgită de fani, intitulată „Zodiac”, a conlucrat cu Criss BLAZINY. A câștigat și un premiu la San Remo Italia.

Cântecul „Neîndrăgostit” este una dintre cele mai noi lansări ale artistei în care se spune o poveste prin care trecem cu toții la un moment dat.

Olga consideră că artistul trebuie să dețină întreg pachetul voce-stil-atitudine, iar imaginea unui artist este importantă pentru public.

Tânăra revine în lumina reflectoarelor,

relor, mai sinceră, mai rebelă și mai vulnerabilă ca niciodată, odată cu lansarea piesei „Ultimul Minut”. Această melodie scrisă de ea însăși reprezintă o scrisoare de adio transformată într-o experiență muzicală profundă. Videoclipul cinematic a fost realizat de Roman Burlaca - regie, Nicu Lungu - DOP și produs de „BR Films”.

Din 2023, Olga a început să colaboreze cu „Versus Artist”, primul label full service din Moldova, iar din acest an, artista are un parteneriat și cu „Global Records”. „Ultimul Minut” este prima lansare oficială alături de cele două case de discuri.

Renata CUPCEA

Sugestii de lectură

Mama țese un covor prin care răsar bujori.

Efimia ŢOPA

Universul liric infantil al Efimiei Ţopa își lărgeste spațiotimpul imaginar al trăirii de sine dinspre copilărie de astă dată prin volumașul „Trenul cu bucurii”.

Surpriza este neașteptată, deoarece „bucuria”, ca și „lumina” sau „înțelepciunea” etc., fac parte din creația Divinității, din Opera celui de Sus. Omniprezența lor este un indiciu suprem al actului creator. Apelarea la jocul copiilor se manifestă într-un fel sau altul dictat de necesitatea acestora de a se exprima și de a-și reliefa prin acțiunile lor un anume mod de a fi. Caracteristice în atare cazuri sunt nu numai acțiunile comportamentale ale celor adulți, dar și ale celor mici.

„Trenul cu bucurii” presupune o mișcare pe orizontală pe un drum care trece prin locurile publice într-un a-l vedea lumea, oamenii.

„Trenul” este cu copiii, dar mai mult cu „bucurii” (atât pentru cei din „vagoanele” trenului, cât și pen-

tru cei din spațiul public prin care trece pe străzile urbei etc.).

Poeziile miniaturale, destul de concise și expresiv-ideatice, meditative-sugestive, emană o căldură sufletească proprie „genului” respectiv. Ele comunică lesne cu micul cititor, sunt deschise pentru a dialoga cu

acesta. Ba mai mult: autoarea le oferă personajelor sale infantile rolul de actori în parcurgerea „trenului” poetic prin țara copilăriei miraculoase și luminoase.

Piese de ediție se disting printr-o simplitate și o sinceritate proprie modului de a fi al poetei de la Vărzăreștii Nisporenilor. Însăși structurarea cărții ne introduce lent în universul ei cu o atracție interioară de la sine în „școala vieții” și în viața școlii („Școala este o minune/ Ce cultivă înțelepciune./ Ea ne face oameni mari,/ Mai victorioși, mai tari”). Iar „plecarea” la școală a lui Ionuț (personajul liric al piesei „Ionuț pleacă la școală”) e privită ca o „sărbătoare”, fapt despre care simț și află asta de la „o bunică iubitoare”. Metamorfoza înnoirii și creșterii trăită dimpreună cu „prietenii” necuvântători este și ea un însemn de solidaritate și de binecuvântare tacită a lui Ionuț în parcursul destinului său de maturizare și de școlire.

Poeziile ulterioare ale plachetei „Limba de acasă” („Sunt elev de-o săptămână/Și învăț limba română./

Știu un pic și să citesc, dar mai bine o vorbesc”), „Prietenii mei” („Prietenii mei locuiesc/În biblioteca pentru copii.../Pe rând,/Le invit la mine-acasă,/ Și ele-mi vorbesc/ Numai lucruri frumoase”), „Cărțile pentru copii” („Cărțile pentru copii/Mi-aduc multe bucurii./ Înțelepte, colorate,/Vreau să

le citesc pe toate”) vorbesc mai mult despre debutul copilului în viață, pornit pe drumul școlii și al cărții.

În poezioara „Casa de sus” micul cititor meditează despre ziua apusă și lumea stelelor cosmice, astfel parcă privește dincolo de ele și de casa pământescă, dincolo de propria ființă. Piesa „Dansul” e fascinantă prin aceea că locutorul liric reflectează asupra acestei comori lăsate, prin tradiție, de bunicii „pe care-i iubește” dintr-un „dat întru ființă”. Lăudabile în acest sens și următoarele două poeme pentru și despre copii „Azi e ziua mea” și „Bunica”, ambele evidențiind „legături” dintre generații, însuși sentimentul nespus al bucuriei („Când vine la noi bunica,/Fericită-i și pisica./ Bunica ne tot privește/ Și parcă întinereste./ Ea-i o floare argintie/ Ce ne-aduce bucurie”). Setea și dorul de viață al copilului sunt legate de povești și de bunici. Or, povestea după convingerea copilului, parcă-l întărește (în duh, desigur).

Ideatic de remarcat că acesta e pătruns și de tristețea singurătății „bunicilor” săi „rămăși triști și sin-

gurei” într-un sat din codru”, „într-o căsuță din pădure”, vorba poetei.

Sentimentul trăirii depline a clipei nelipsă în poemele miniaturale ne convinge că doar contopirea totală a personajului liric cu viața poetei și a copilului din ea pot da naștere expresiei/metaforei de sine

dinspre cuvânt și tăcere, dinspre idee și dor, dinspre viață și destin. De unde și prezența „castelului în-singurat” („...că-au rămas după perdele/numai două cucuvele;/Și mai vin arar pe-aici/Numai niște rândunici”) și a surioarei Anuța, pe care totuși măcar „are cine-o legăna” („Mama, tata, eu și-un frate,/ de doi ani și jumătate”), ca să nu moară de urât și de teama de solitudine.

Poeta de preferință recurge la personaje mici, la copilăria acestora dintr-o dorință de a le deschide inima către lumea din jur, de a trăi cu năzuințele și bucuriile lor infantile, de a se familiariza îndeaproape cu grijile și problemele lor de viață vârstei și de vârsta vieții. Astfel un băiețel ieșit din hainele sale își zice că multe haine nu-i mai vin. De aceea hotărăște că mai bine le-ar purta un băiețel care e mai mărunțel. Oricum, poemele pentru și despre copii ale volumașului „Trenul cu bucurii” de poeta Efimia Ţopa se constituie ca un „lanț” viu de povestioare, narațiuni ritmate și rimate, dispunând, desigur, și de anume

replaci ca-n „Amica sportivă” care „De ajunge campionă,/ va primi în dar coroană” sau ca-n „Rochița cu buline”, pe care locutoarea lirică o „vede” cum „s-a ascuns într-un dulap,/ lângă bluze și ciorapi” „și-o așteaptă doar pe sine”/s-o-mbrace, că-i șade bine”.

Călătoria în necunoscut îi va duce pe micii cititori în orașul lui „Hristos”, călăuziți de un „părinte” „prin locurile sfinte”. Trenul, însă, nu se va opri nici aici, el va merge mai departe, neuitând de „poștașul” ducând întotdeauna „o geantă foarte grea”, de la care copilul așteaptă scrisori, reviste/numai să nu fie triste.

Placheta, frumos și ingenios ilustrată de Rodion Musteață, imprimă poezioarelor un suflu viu și o ținută sobră pe potrivă poemoscrierilor infantile inspirate (a se vedea, mai ales, „Curcubeul”, „Nucul bunicului”, „Trandafirul de lângă bloc”, „Calea frunzelor”, „Anotimpuri”, „Orașul-furnicar”, „Albina”, „Cântecul mamei”, etc. etc. toate reliefând vocația lirică a Efimiei Ţopa, îndrăgostită cu adevărat de poezia Casei și de Omul din om, de micii ei cititori pe care-i vizitează imaginar și le aduce în dar un „Tren cu bucurii” din grădina Vieții poetice în plină înflorire și împlinire rodnică atât în plan metaforic, cât și ideatic.

Tudor PALLADI

ARTA SACRĂ – VOCAȚIA UNUI COPIL

Maria CURECHERU, originară din satul Rădoaia, raionul Sângerei, este elevă în clasa a XII-a, la Liceul Teoretic cu Profil de Arte „Grigore Grigoriu” din satul Cârnațeni, raionul Căușeni (cu sediul la Mănăstirea „Sfintele femei

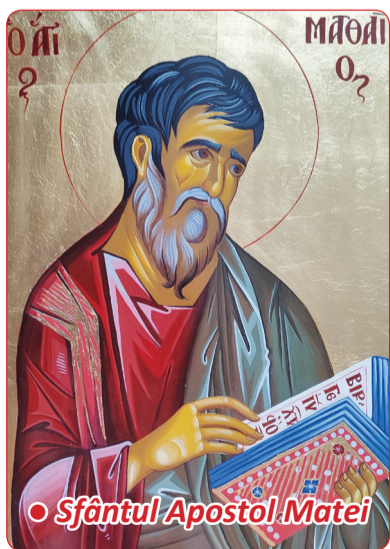
mironosițe Marta și Maria”). Fata are capacități creative, lucru obișnuit pe aici. Scrie versuri, cântă în corul „Ascensio”, pictează icoane. Motivația ei pentru arta plastică vine de la mama stăreță, egumena Marta, și de la duhovnicul mănăstirii, arhimandritul Andrei Cotruța. Din discuția cu Maria, am reținut următoarele: „...Am luat cunoștință de

pictura iconografică abia în clasa a IX-a. Primii mei profesori au fost doamna Cristina Livițchi și domnul Ion Cușnir. Le-am apreciat mereu sfaturile practice și tot sprijinul oferit. La mănăstire am fost încurajată să studiez istoria, legile artei și regulile canonice specifice pentru crearea unei icoane. Încă de la bun început, mi-a plăcut să pictez icoane și, treptat, mi-a crescut și dragostea față de arta plastică, aceasta devenind pentru mine mai mult decât un simplu hobby. Muzica și poezia îmi sunt la fel de apropiate, dar arta icoanelor rămâne mângâierea mea, oaza creștină ce-mi

dă liniște, echilibru interior și care a venit în viața mea prin întâmplarea ce m-a dus spre acest minunat lăcaș, conturându-mi destinul și împlinindu-mă sufletește. Astfel am realizat mai multe lucrări, precum: „Îngerul Păzitor”, „Mântuitorul”, „Maica Domnului”, „Sfântul Apostol Matei”, „Sfântul Cuvios Atanasie Athonitul”, „Sfântul Gheorghe”, „Crucifix” ș. a. Sunt fericită că la liceul de la Mănăstirea „Marta și Maria” am întâlnit profesori dedicați, măicuțe evlavioase care mi-au devenit o adevărată familie. Bunul Dumnezeu m-a condus anume spre această instituție cu elevi-colegi minunați, cadre didactice alese și condiții excelente pentru învățare. De patru ani pictez și am înțeles că aceasta este vocația mea și vreau să-mi continui studiile în domeniul artei sacre”.

Efrosinia MOCAN,
profesoară la Liceul Teoretic
„Grigore Grigoriu” de la
Mănăstirea „Marta și Maria”,
grad didactic superior
r-nul Căușeni

• Sfântul Apostol Matei

• Crucifix

• Îngerul păzitor

• Mântuitorul

• Maica Domnului

• Sfântul Gheorghe

DIRECTOR –
REDACTOR-ŞEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Maria STRUNGARU (machtetistă); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Eudochia VERDEȘ, Laura CHETRARU (scrisori; preocupările adolescenților); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații obștești pentru copii).

Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânală „Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

Com. nr. 524
Tiraj – 2300 ex.

